

Inches

Centimetres

TIFFEN® Color Control Patches

© The Tiffen Company, 2007

Blue

Cyan

Green

Yellow

Red

Magenta

White

3/Color

Black

MUTATO TABLA.

- I. Az Isten haragos ostorának el fordításáért, p. 1.
 II. Az Istennek ellenségének meg-segyenítéséért, 5.
 III. Istennek ítéletének rajtunk való könnyebbítéséért. és az ő áldásának kívánásáért. 9.
 IIII. Az Isten büntetésének előszámlálásával való kegyelem kívánásáért, 15, 16.
 V. Az Istennek igérrének biztatásával való boldogságért, 19, 20.
 VI. Az nyomorúságok alatt való békeséges türelemért és állhatatóságért, 24.
 VII. Az Istennek haragos orezájának hozzánk meg-engeszteléséért, 30.
 VIII. Az Pogányoknak ráánk el-szánt gonosz ügyekezeteinek el-fordításáért, 36.
 IX. Az Isten népének meg-áldattatásáért, az ellenségnek meg-segyenítéséért, 40.
 X. Az Isten jó-téteményinek emlegetésével való segítség kérésért, 46.
 XI. Az súlyos nyomorúságok alól való meg-szabadulásért, 52.
 XII. Az Istennek orezájának, és esküvéssel töltött igéretének hozzánk való fordításáért, 58.
 XIII. A mi tekeffégünknek és dicsőségünknek helyre való álltatásáért, 62, 63.
 XIV. A nyomorúságnak Egyiptomából való boldog ki-szabadulásért, 67, 66.
 XV. Az Isten el-ozlaltatott népének haza való hozattatásáért, 72.
 XVI. Az Isten jobb kezének rajtunk való fel-magasztalásáért, 76.
 XVII. Az Ur jó voltának szívvel való kívánásáért a nyomorultakhoz, 82.

V E G E.

AZ ÓRÖKKE VALÓ

Egy Isteni állatban lévő Három Személyeknek

MUTATO TÜKÖRE

Mellyből

Világossan meg-láthattják

az Evangelicusok, az Egy Isteni állatban lévő Három személyek felől való Valóságoknak igazságát; és ezzel ellenkező Ariánusok, Sociniánusok, és Unitáriusok, vélekedéseknek, veszedelmes völtát. Meg mutatván mint kellyen ezeknek ellen-vetésre felelni.

Mellyet IRT

Sz. NEMETHI MIHALY,
Ez előtt Göncezi; Mostan az Kolosvári
Orth. Eccl. edgyik Tanítója; de a Jézus
Christus üldözöttségének Társa.
KOLOSVARATT,

Nyomatatta V. SZENTYEL MIHALY
1673. elztendőben

MUTATO TABLA.

- I. Az Isten haragos ostorának el-fordításáért, p. 1.
 II. Az Istennek ellenségének meg-szegyenyítéséért, 5.
 III. Istennek ítéletének rajtunk való könnyebbítésé-
 ért, és az ő áldásának kívánásáért. 9.
 IIII. Az Isten bűntetéseinek elő-zámlálásával való
 kegyelem kívánásért, 15, 16.
 V. Az Istennek igérteinek biztatásával való bol-
 dogságért, 19, 20.
 VI. Az nyomorúságok alatt való békeféliges tártá-
 sért és álhatatóságért, 24.
 VII. Az Istennek haragos orozájának hozzánk
 meg-engefzteléséért, 30.
 VIII. Az Pogányoknak veánk el-fzánt gonosz i-
 gyekezeteknek el-fordításáért, 36.
 IX. Az Isten népének meg-áldattatásáért, az el-
 lenségnek meg-szegyenyítéséért, 40.
 X. Az Isten jó-tétevényinek emlegetésével való se-
 gétség kérésért, 46.
 XI. Az sullyos nyomorúságok alól való meg-szaba-
 dtásért, 52.
 XII. Az Istennek orozájának, és esküvéssel töit igé-
 retinek hozzánk való fordításáért. 58.
 XIII. A' mi ékességünknek és dicsőségünknek hely-
 re való állattatásáért. 62, 63.
 XIV. A' nyomorúságnak Egyiptomából való bol-
 dog ki-szabandulásért. 67, 66.
 XV. Az Isten el-ozfzlattott népének haza való
 hozattatásáért. 72.
 XVI. Az Isten jobb kezének rajtunk való fel-má-
 gasztalásáért. 76.
 XVII. Az Ur jó voltának szívessen való kíváná-
 sáért a' nyomorultakhoz. 82.

AZ ÓRÓKKE
 VALÓ

Egy Isteni állatban lévő Há-
 rom Személyeknek

MUTATO
 TÜKÖRE

Mellyből

Világossan meg-láthattyák
 az Evangelicusok, az Egy Isteni állat-
 ban lévő Három Személyek felől való Val-
 láfoknak igazságát; és ezzel ellenkező
 Ariánusok, Sotiniánusok, és Unitáriusok,
 vélekedéseknek, veszedelmes voltát.
 Meg mutatván mint kellyen ezek-
 nek ellen-vertésére felelni.

Mellyet IRT

Sz. NEMETHI MIHALY,

Ez előtt Göncezi; Mostan az Kolosvári
 Orth. Eccl. edgyik Tanítója; de a' Jésus
 Christus üldöztesetésének Társa.

KOLOSVARATT,

Nyomatatta V. SZENTYEL MIHALY
 1673. éiztendőben

A Z

*Tekintetes, s' Méltóságos
Fejedelemnek*

**APAFI MIHALY-
N A K.**

Erdély Országa Fejedelmének, Magyar Ország részeinek Urának; Székelyek Ispánnának, &c. Istenes s' kegyes lélettel és Tudománnyal tündöklő, s' az egész Keresztvény világ előtt, Nagy hírű Fejedelemnek. Isten Anyaszent-egyházának hűségos Tutorának, &c.

*Nékem-is Kegyelmes
Urannak.*

Es az ő Nága Szerelmes Hites Túrjának

A Z

*Tekintetes s' Méltóságos Fejedelem
Aszszonyának*

**BORNEMISZA AN-
N A N A K.**

Erdély Országa Fejedelem Aszszonyának, Magyar Ország részeinek Aszszonyának, &c. Istenes, Kegyes életű Isten Anyaszent-egyháza hűségos ispláló-Dajkájának, &c. Nékem-is Kegyelmes Aszszonyomnak.

Az Ur Istentől egészséges hoszszú életet, és boldog Uralkodást (Szerelmes Magzattyával együtt) kívánok.

Kegyel-

Kegyelmes Uram s' Afzszonyom!

David mondgya: örök emlekezetbe léssen az igaz (Sólt. 112. v. 6.) Erre nézve, Isten is, többi között, *Három* nevezetes Embereket hagyott örök emlekezetben. Edgyik *Salamon*: Ki az Izraél Királyinak, sok véres hadakozások után, Istennek *Templomot* épite és Izraelt Negyven ébten-dőkig békefűgben igazgatá. Másik *Abdiás*, ki *Achab* és *Jézabel*rül, üldöztetett Istennek Prophétáit el-rejtvén barlangokban, táplálá. Harmadik *Néhémiás*, ki halván az Isten népének nyomorságát, Jérusálemnek pusztán állását, és az Isten tiszteletinek egész *Judaában* földre tapodtatását: sok ideig keserveffen *síra*, *böjtole* és eledezék *Artaxerxes* Király előtt, (kinek birodalmában lakik vala) hogy bocsátaná-el ötet, had (zabadítaná-meg az Isten népét, épitené-meg az Isten-Templomát és állathatná helyre az Istennek tiszteletit (*Neb. 1. cap. 2.*) *Kegyel-*
mes

mes Uram s' Afzszonyom: Isten s' ez világ előtt örök emlekezetben vagy on a' *Nágtok* neve, ezekkel az *Három* nevezetes Emberekkel edgyütt: mert mind háromnak Istenes cselekedete, *Nágtok*ban feltaláltatik. Fel a' *Salamoné*: mert az *Erdélyi*, b. e. Fejedelmek, sok hadakozó vérontások után, Isten Nagyságtokat az *Fejedelmi Székben* helyheztervén: az ellenség által el-pusztított *Templomokat* felépítetté, az Istennek tiszteletit helyre állatá; és XII. esztendőket alatt, ez Országot *Salamoni* békefűgben igazgatá. Az Ur engedgye, hogy *Salamon* ideig, *Nágtok* bődögöl Uralkodhassék. Fel, az *Abdiásé*: mert a' *Jésus Christus* nevéért üldöztetett Prophétákat, *Nágtok* kegyes szárnyai alá rejté: költséggével táplálá s' ma is táplállya. Amaz *síralommal* emliten-dő *S. Pataki Collegiumot*, síralmas sámki-vertéséből fel-vövé s' szárnyai alá *Fejérvárrá* hozatá, kinek ez máj napig édes *Anyai s' Anyai* képpen gongyát viseli. Fel, az *Néhémiásé*: mert halván *Nágtok* az I-
sten

Isten népének nyomorúságát, az Isten Jé-
rusáleminek pusztulását és az Isteni tisz-
teletnek a' Magyar *Judaában* lőtt földre-
tapodását: éjjel és nappal *sira s' bójtöle s'*
közönséges bójtöt-is hirdettvén, mel-
lyen ez meg-maradott haza, Istennek fel-
lobbant tüzet, könyörgése által engesztel-
ne. E' mellet éjjeli, nappali *tanátskozá-
sával* azon igyekezik Nägtok, miképpen
az Isten népér meg-szabadítsa, az Isten
Jérusálemet fel-épitse, és az Isten tisztele-
tit helyre állítsa. Mind' ezekért, méltó bi-
zony, hogy az Isten népe Nägtokért, így
imádkozzék: *Ezekért a' dolgokért emle-
kezzél meg oh mi Istenünk, ez Fejedelmi szem-
élyekről, és kedvez nékjek (s' az ó Magzat-
tyoknak) kegyelmességednek nagy voltáért,*
(Nekem. 13. v. 21.) *Kegyelmes Uram*
s' *Azszonyom!* En-is a' Jésus Christus-
ért üldöztetet, s' az Nägtok szárnyai alatt
nyugovó, Jésus Christus, egy-ügyű szől-
gája, az Isten hiveivel szívemet edgyüvé
kötöm mindennap Nägtokért, Isten előt
könyörgésemben meg-jelenek. De
hogy

hogy ez, nyilvánban valóvá tétetiffek ez
világ előtt: im itt *Kolosvárt* nyugovó bál-
láfomon, irott kis Könyvcskémet, Näg-
tok, *örök emlékezetet* érdemlő *Méltóságos*
Neve alatt bocsátom ki, és Nägtoknak
alazatosan ajánlom, illyen Okokért:
1. *Hogy a' Nägtok Neve, ezzel-is hirdet-
tessék, mint a' Theophilus neve ma-is hir-
dertetik, Kinek Sz. Lukáts az ő írása szer-
tént való Evangéliomi Letczkéket dedí-
cálta, Luk. 1. v. 3.* 2. *Hogy lenne énnék*
a' kis Munkának-is, nagy *Fautora*, az nagy
irigyek ellen, mivel nagy dorogruka agyon:
ugy mint, az *Isten Fiának és Szent Lélek Isten-
nek, örökké való igaz Isteni Személyek-
ről.* 3. *Hogy a' Nägtok békefféges U-
ralkodásában jobban jobban terjedgyen*
az Egy állatban lévő, *Atya, Fiú és Szent*
Lélek Igaz Istennek, igaz Tudománya.

Ennek írására pedig kicsodák inditonának,
Nägtoknak és mindenekek, meg-jelentem:
1. *Mert, itt, úgy vőtem ezemben (öt hónapok*
alatt) hogy a' *Micfiak, sokszor, mezőben, hegyen,*
vandérségokban s' egyéb tárlalkodásokban az ellen-
kezökkel effől áll a' *Titok* fölött beszélgetnek, s'
a' *gyengék meg-fogyatkozván a' Szent Írásnak*
citrálá-

citálásában, elnyomartatnak. 2. Mert, sok em-
bereink s' halgatónk azoknak kérdéseket s' ellen-
vetéseket, sokszor, hozzánk el-hozzák, kérvén-
azokra való feleletet, kikre ha szóval felelünk a'
gyegek könnyen el-felejtik: En csak azokat
a' kérdéseket s' ellen-vetéseket tölttem itt-le, a' mel-
lyeket hallottam s' kíváltképpen fen forgaak.
3. Mert, erről a' títokról írott könyvek, rész-sze-
rűt Nagyk s' nagy elmékhez való; rész-szerint
penig igen el-fogytanak: Ez penig olly egy-
űgyűképpen íratott, hogy csak az gyenge leány-
zók-is meg-érthetik. 4. Mert, nem csak szóval;
de írással-is vallást kell az igazságról tenni, és írá-
sal-is kell az halgatókat tanítani, kíváltképpen ez
ilyen títokban. Ezek így lévén, senki gonoszt
énnekem nem mondhat ez kis Írásfótskámért, ha
nem dicsér-is; mellyet nem-is kívánok: az Uré
a' dicsőség. *Kegyelmes Uram s' Aszszonyom!*
szokot természeti kegyelmességek szeriat, Nág-
tok, ez kis Írásfómas vegye kegyelmessen: ezt és
az én méltatlan Személyemet óltalmazza, Feje-
delmi kegyes szárnyai alatt. Az Ur Nágatokban
magát dicsőítse-meg, és az S' Szionnyát Nágatok ál-
tal szabadítsa-meg, AMEN.

Kegyelmes Uram s' Aszszonyom
Nágtokért Istent imád

Sz. NEMETHI MIHALY

AZ ÓRÖKKE VALO
Egy Isteni állatban lévő Három
személyeknek,

M U T A T O
T Ü K Ö R E
E L S Ő R E S Z.

I. KERDES.

I. Micsoda kívántatik az Idvességre?

Felel. Az Istennek igaz ismérői: mert
az Istennek igaz ismérői kívül ember,
pogány és idvességnek reménsége nélkül
való, Ephes. 2. v. 11, 12. Emlkezzerék meg
arról, hogy ti régen restben pogányok lévén
reménségtek nem vala, ez világon Isten nél-
kül voltatok: így szól Sz. Pál az Ephesum-
bélieknek.

*II. K. Miben áll az Istennek ismé-
retei:*

Felelet. Nem abban, hogy tudgyuk:
hogy vagy on Isten, a' ki örökké való. min-
denho-

2 *Az egy Isteni állatban lévő Három denható, mindeneknek teremője, gondviselője, igaz Szent, irgalmas, mindenút való. 66. Mert ezt a' Pogányok-is tudgyák s' valyák a' Isten felől; de ez az Istennek, ilyen ismérreti nékik idveffégekre semmit nem használ: hanem csak magok megbetetlenekké téfszi őket, hogy ennek az öröké való Istennek, tovább való ismémentire nem igyekeztek. Rom. 1. v. 20. Így ma' nem idvezéti az Unitáriusokat az Istennek ilyen ismérreti.*

III. K. Hát miben áll az Istennek idvefféges ismérreti?

*Fel: Ebben, hogy ismérjük és hidgyük, hogy az Egy Isteni (állatban) természetben, vannak három egymástul megkülömböztetett Isteni Személyek Atya, Fiú, és Szent-Lélek-Isten, Jan. 17. v. 3. Ez az örök élet hogy tégedet egyedül ismérjenek lenni igaz Istennek, és a' kit el-bocsátottál a' Jé-
sus Christust.*

De itt azt mondgyák a' Socinianusok és azokat követők.

1. Itt, nincs a' Szent Lélekről emlékezet.

Személyeknek mutató Tüköre. 3

*Felelet. 1. Ha itt nincsen, v. gyon más-
sú, az hól a' Szent Léleknek idvefféges kö-
zösülését kívánnyja az Apostol balgatói-
nek, 2 Corint. 13. v. 13. az Ur Jé-
sus Christusnak kegyelme, az Isten szeretme, és a' Szent
Léleknek veletek való közösülése, legyen
minnyájan ti veletek, Ján. 3. v. 5.*

*11. Itt egyedül az Atya Isten mondatik I-
stennnek, nem a' Jé-
sus Christus. Felelet. Vaj
a' Jé-
sus Christus-is úgy mondatik itt igaz
Istennnek, mint az Atya 1. mert ez a' f. ó
egyedül, nem rekelzti-el a' Jé-
sus Christust
az Atyának igaz Istenségétől; hanem az A-
tyának igaz Istenségét és a' Jé-
sus Christus
személyének igaz Istenségét ellenében ve-
ti az hamis Isteneknek, kiket a' Pogányok
akkor tisztelnek vala, minéműt tisztelnek
vala meg-tételek előtt az Galatabéliek: azt
akarja azért mondani, ez az örök élet,
hogy meg-ismérjenek tégedet Atyam és
engemet te Fiadat, egyedül való Istennnek
lenni. Hogy ezt az helyet így kell-flek
magyarázni, meg-tetstik. (1) Ebből az
öszve kötő szótskábol, és: tégedet és az*

Az egy Isteni állapotban lévő Három
 Jésus Christust, ímértjenek Istennek. 2. mert a' J: Christus-is mondatik egyedül való Urnak s' Istennek, nem ki-rekeztvén az Atya Istent; hanem az hamis Isteneket, 1 Cor. 8.6. *Egy az Ur a' Jésus Christus;* nem ki rekeztvén az Atyát; hanem az sok Isteneket és Urakat rekeztvi-ki, kik nem teremtették a' mennyet és földet. Igy véterik Judásnál v. 4. *Mert bé-jöttek alattomban valami emberek, &c. kik amaz egyedül való Urat s' Istent, és a' mi Urunk Jésus Christust meg-tagadgyák.*

IV. K. Honnan bizonyítod meg, hogy az egy Isteni természetben, ezek az Három Személyek meg különbözteset Isteni Személyek legyenek?

Feleles. I. Az O Testámentomból. A' Teremtésnek munkájából, Adámnak teremtése előtt az Istenég így szóll: Teremtünk embert, a' mi ábrázatunkra, Teremt. 1. v. 26.

Itt azt monogyák a' Sociniannusok és azokat követők.

Személyeknek mutató Tüköre. 5

1. *Az Angyalokkal tanátskozik Isten. Tel. A' begény lelkeket csábító hamis magyarázat ez: (1) mert Adám nem teremtett az Angyalok ábrázatyára, hanem az Isten ábrázatyára melly állott az igazságban és a' szentségben, Ephes. 4. v. 24. (2) mert azok beszélgettek itt a' kik a' mennyet és földet teremtették; tudni-illik az Atya, Fiú és Szent Lélek Isten, mert ezek teremtették azt, az Atyáról senki nem kétkedik. Az Fiú Isten, a' Jésus Christus Isteni természetire nézve Teremtett mindeneket, Sídók. 1. v. 8, 10. Az Fiúról pedig (mondgya) a' te Királyi széked Isten, mind örökkön örökké: és te a' kezdeiben fundáltad az földet: a' te kezeid munkái az egek, A' Szent Lélek Isten, Jób. 33. Az erős Lélek csinált engemet. Ez a' Lélek nem csak az Istennek ereje; hanem a' Szent Lélek Isten, a' ki az embert újjá-szüli, az örök életre, 1 Cor. 15. v. 11. 2 Cor. 5. v. 19.*

2. *Az Isten csak az ő méltóságára nézve állott ugy, mint ma az Urak sokának állani? Tel. Ez-is csábító magyarázat. 1. mert ha*

6 Az egy Isteni állásban lévő Három
itt, Isteni természetnek okaért szólott vol-
na, a több személyeket ki-fajező szóban,
Teremtsünk: az egész szent Irásban min-
denkor úgy szólott volna, de különben
vagyon a dolog: ugyan-is sokszor szól
igy Isten: *En vagyok az erős mindenható I-*
sten, Terem. 17. v. 1. Elek én Isten. En
vagyok a te Istened, &c. 2. mert Isten az
ő borbízu állásának napján-is el-akarván
a' Bábsi Tornyt építőket széleketeni: két-
képpé-jelenti ki haragját: (1) le-állta azért
a' Jehova hogy látná azt a' várost, Terem. 11.
v. 5. (2) No azért szállunk alá, verf. 7.
szól azért, a' Teremtésben az egy Istenség-
nek három személye, kik teremtették
mennyezt és földet.

De itt azt kérded: *Honnan tudhatom*
én azt meg, hogy e' szóban Teremtsünk, az
Atya Fiú és Sz. Lélek Isten értefsék? F. 1. Az
teremtésnek műkáiból: mert csak az *Atya,*
Fiú és Szent Lélek Isten teremtette e vilá-
got, a' mint meg-mutatám. 2. A' Ke-
zetségnek formájából, mert három sze-
mélyek tételnek-le: *Atyának, Fiúnak és*
Szent

Személyeknek mutató Tükrö. 7
Szent Léleknek nevében, *Matth. 18. v. 19.*
3. A' Szent Pál áldásából: mert azon há-
rom Isteni személyektől kíván áldást a'
Corintusbélieknek, *2 Cor. 13. v. 13. Az*
Jésus Christusnak kegyelme. &c. 4. A' Szent
János tanú-bizonyágából, ki így szól:
Hárman vannak a' kik bizonyágot téznek a'
menyben, Atya-Ige-és Sz. Lélek, Ján. 5. v. 7.

II. Az O Testámentomnak világos fa-
vaiból 1. mert mind az három személy
világosan ki-tételik. Az Első Személy
im e' szókban: *Esa. 61. v. 7. A' Jehovának*
kegyelme, az Izraëllel tört sok jó teteményiért:
itt ből az Istennek Első Személyéről. Az
Máfodik Személy, *Verf. 9. Az ő orcájá-*
nak angyala meg-szabadította őket: itt ből
a' Fiú Istenről, a' mint Szent Pál magya-
rázza, *Sidók. 1. v. 1, 2. Az Isten szót mi-*
nékünk az ő Fia által, ki a' dicsőségnek fényes-
sége, és annak Személyének ki-metezet béli-
lyege. Miképpen a' Fiú az Istennek Fia
és az ő Személyének béllyege? Bizony
nem emberi természetire nézve, (1) mert
ugy Máriának Fiának mondatik, *Luc. 2.*

8 *Az egy Isteni állatban lévő Három*
v. 7. (2) mert emberi természetire nézve az Istent ki nem ábrázolhatta, mert az Isten Lélek, *Ján 4 v. 24* hanem a' Jézus Christusnak *Isteni természetire és személyére* nézve mondatik Isten Fiának és Isten ábrázatjának, mint Idvezítőnk magyarázza, *Ján. 14. v. 9. Philep a' ki lát engemet, látja az én Atyámat.* Micsoda itt látni az Jézus Christust? *Felelet.* Hinni az Jézus Christust az Atyával egy örökkévaló Istennek lenni; a' miat ezt az 10-dik versben magyarázza: *Hidgyetek nékem hogy én az Atyában és az Atya én bennem vagyok.* Nem emberi természetire nézve; hanem Isteni természetire nézve: mert *Isteni cselekedeteket cselekeszik,* ver. 11. Az Harmadik Személy, im e' szókban: ver. 10. *ők pedig (az Izraéliták) engedetlenek voltak, és meg-haragították az Istennek Szent Lelkét.* Itt áll az Sz. Lélek Istennek Személyéről; mert ez a' Sz. Lélek, *Jehovának Lelkének mondatik,* v. 14. *Kit Isten ígér hogy az ő büvséges ajándékival el-küld az Új-Testamentombéliek-*
re-is,

Személyeknek mutató Tüköré. 9
re-is, *Joel. 2. v. 28. Ki-öntöm az én Lelkemet minden testre,* mellyet Szent Péter a' Szent Lélek Istenre magyaráz: *Tselek. 2. v. 4.* Azért az egy Isteni természetben vannak Három Személyek.

Itt azt mondgyák a' Socinianusok és Unitáriusok.

1. Ez az *Angyal nem Isten, hanem teremtett Angyal.* Fel: Vajnem: (Alnok csábító, és káromkodó magyarázat ez) 1. mert ez *Jehovának* mondatik, *Mofes. 2. k. 13. v. 21. Es a' Jehova mégyen vala előttök,* (tudni-illik az Izraél előtt) *nappal felhőnek oszlopában, &c.* melly *Jehova-név,* Istennek olyan tulajdon neve, mellyet sohasemmi teremtett állatnak, Isten nem tulajdonit, *Esa. 42. v. 8. En vagyok a' Jehova, ez az én nevem és az én dicsőségemet másnak (teremtett állatnak) nem adom.* 2. mert olyan *Isteni cselekedeteket* tulajdonítottatnak, a' mellyek az *Angyaloknak* nem tulajdonítottatnak, ilyen (1) a' *kegyelmesség és irgalmasság:* (2) a' *szabadítás,* ez is a' *Jézus Christus tulajdonsága:* mert

10 Az egy Isteni állapotban lévő Három
ő Felsége Izabadi totta-meg az ő népét,
Matth. 1. v. 21. 3. (3) Gondot viselni az
ő népére és vezérelni a népet; ez-is nem
Angyal tulajdonsága: mert az Istennek
népe nem lehet teremtet Angyal népe,
azért mondgya Isten az 8-dik versben:
En népē ez. K. Miért mondatik tehát a Fiú
Isten, az Jehova országának Angyalának? F.
Azért mert a' Jézus Christus az ő meg-
testesülésének előtte-is, közben járójok
vólt az O Testámentombéli hiveknek és
ő érettek meg-jelent az Istennek teké-
tete előtt mint közben járó, Zséb. 3. v. 1.

2. Ez a' Szent Lélek csak az Istennek ere-
je s hatalma. Fel. Vaj nem: (ez-is ká-
romkodó és Isten ellen való magyarázat)
1. mert ez a' Sz. Lélek, a' Jehovától meg-
különböztetik, és nem Jehova erejének;
hümem Jehova Lelkének mondatik: vers.
14. más a' Lélek és más a' Léleknek ereje,
még az emberben-is 2. mert ez a' Szent
Lélek meg-különböztetik az ő erejétől
az az, munkájátul és ajándékátul Luk.
1. 35. A' Szent Lélek sál te reád, és a' Ma-
gasságos

Személyeknek mutató Tüköre. II
gasságos Istennek ereje árnyékoz-meg tégedet.
Itt a' Magasságos Istennek ereje, ne egyés
hanem a' Sz. Lélek Istennek tiikos mun-
kája, mellyel formáltatott à Jézus Christus
teste, Matth. 1. v. 20. A' mi ő benne (Má-
riában) fogantatott a' Szent Lélektől va-
gyon. Hasonló-képpen Idvezitőnk így
különbözteti-meg a' Szent Lélek Isten-
nek erejét, a' Szent Léleknek személyé-
től, Tselek. 1. v. 8. Vőszitek a' Szent Lélek-
nek erejét: itt az Szent Léleknek erején
értetik a' Szent Lélek Istennek ajándéka,
mellyet közle büségesen az Tanítvá-
nyokkal; Tsel. 2. 4. Kezdének (az Apo-
stolok) szólnani más nyelveken, a' mint az
Lélek ad vala nékük szólnani. Igéből az
Elaiás szavából meg-tettzik, az Egy Iste-
ni állapotban lévő Isteni három meg-kü-
lönböztetett személyek valósága. Ez
három személy tétetik-le. Haggeusnál-is
cap. 2. v. 4. 5.

II. Mert, világossan az egy Isteni
természetben, három személyek mon-
d atnak, Atya, Fiú, és Szent Lélek.

Az

17 *Az egy Isteni állatban lévő Három*

Az első Személy magát *Atyának* mondgya, *Solt. 2. v. 7. En Fiam vagy te, én ma szájtelek tégedet*, ezt a' Jésus Kristus Isteni természetire magyarázza, az Apostol, *Sidók 1. 9.* Ezt nem magyarázhattya senki káromkodás nélkül, az Jésus Kristus emberi természetire. (1) Mert az Isten lélek, s' testet *magában* nem szül. (2) Mert a' Jésus Kristus teste a' Szűz Máriától született. Kell azért ezt magyarázni a' Jésus Kristus örökké való Istenégre, ki örökké volt vagyón, és lészen az Atya Istennek áldandó és imálandó Isteniségében.

Az második Személy *Fia*nak mondatik, ugyan itt; *En Fiam vagy te*, és *Pild. 30. 4. Kicsoda erősfítette meg a' földnek minden határit? Kicsoda ennek neve? Kicsoda ennek Fia*nak neve? Itt-is nem értehetik az Isteniségnek első személye; mert ugy az Isten maga lenne magának Fia, a' mellyet nem lehet állatni, nagy káromkodás nélkül. Ki legyen pedig ez a' Fia? Az Iste világosan ki-jelentette a' Jé-

sus

Személyeknek mutató Tüköre. 13

sus Kristus Kereletségekor, mikor az Szent Lélek, az Galambnak jelenségével le-szálla a' Christusra, az Atya pedig szózatot bocsát-le, mondván: *Ez az én szerelmes Fiam, Őc. ötet halgassátok*, Matth. 3. vers. 17.

Az harmadik Személy Szent Léleknek mondatik, mint Esaiásból meg-bizonyítám. De világosan meg-tetszik a' Szent Lélek Istennek Személybéli külömbsege, az Atyától és a' Fiától, a' Jésus Kristus fogontatásából: mert, az Isten küldi az Angyalát, Máriához: kinek így szól az Angyal, minek utánna csudálkoznék az ő szavain: a' Szent Lélek száll te reád, a' mi te róled születik, Isten Fianak hivattatik *szent Luk. 1. v. 35.* Bizony nem az ő emberi természetire nézve: mert, ugy ember fiának mondatik; hanem Isteni természetire nézve, mert az ő ki-jöveteli eleitől fogva és örök időktől fogva vannak. *Mich. 5. 2.*

III. *Az Új Testamentumból*, az egy Isteni természetben lévő három Isteni Személy-

14 Az egy Isteni állatban lévő Három személyeknek valósága meg-terebik ezekből.

1. Szent Máthé. 28. 19. Holott így szól az Ur Jézus a' tanítványoknak: *El menvén tanítsatok minden népeket, megkeresztelvén őket, Atyának, Fiunak, és Szent Léleknek nevében.* Vedd ebedben itt Christus Istenségét tagadó ember, (1) hogy a' Jézus Christus az ő emberi természetinek ellenében tért, az ő Isteni természetit, mikor azt mondgya, kereszteljetek a' Fiunak nevében, érti magát a' mennyiben az örökké való Atya Istennek örökké való Fia. (2) hogy nem mondgya, az Atyának Fiunak és Szent Léleknek nevében, hanem nevében: hogy így megmutassa, hogy ez három személynek, nincsenegy-mástul megkülönböztetett természetek s' állatok; hanem egy Isteni természetek s' állatok vagyon.

De hogy a' Jézus Christusnak és a' Sz. Léleknek igaz Istensége inkább ki-tesse, Az a' Kérdés: (kedni?)

Micsoda az Atyának nevében megkereszteltelek. Az Atyának nevében keresztelni, vagy mosogatni, annyit té-

Személyeknek mutató Tüköre. 15

szen, mint Istennek igaz ismérésiben, valóságában, tisztelgetésben és imádásában, az hivatásokat megmosogatni: mert itt az Név az Isteni Névéért vétetik, mint az Jehova név, az Istenségért vétetik, a' mennyiben minden teremtet állatoknak ellenében vétetik. Esa. 42. 8. *En vagyok az Jehova, ez az én Névem.* Azért mivel a' Fiunak és Szent Léleknek nevében szintén úgy keresztelünk és keresztelkedünk, mint az Atyának nevében, tehát az Fiu és Szent Lélek egyenlő örökké való imádandó, tisztelendő Isten az Atyával. Oka ez: mert Teremtett állatnak Nevében, (ki nem Isten) a' ki minket nem teremtett, meg nem igazított és meg nem bontelt, annak nevében nem szabad keresztelni, Szent Pál mondgya, 1 Corinth. 1. 13, 13. *Mindezenek azt mondgya: En Pálé vagyok; En Apollóé, &c. En pedig Christusé. Vallyon részre osztatotté a' Christus? Avagy Pál felszittatotté meg is érettetek? Avagy a' Pál Nevére keresztelkedteteké? Itt azt tanítja szent Pál, hogy Teremtett állat nevében*

16 Az egy Isteni állatban lévő Három
ben, nem kerestelkedherni-meg: azért
ha az Atyának Nevében ugy kerestelke-
dünk-meg a' Jésus Christus parancsolat-
tyából, mint Isten Nevében: így az Fiu-
nak és Szent Léleknek Nevében-is, ugy
kerestelkedünk mint Isten Nevében:
mert ez a' három személy egy Név alatt ada-
tik-ki a' kereszttségnek formájában. Azért
szintén olyan igaz örökké való Isten, az
Fiu és a' Szent Lélek, mint az Atya.

De itt azt mondgyák a' Socin: és
Ariánusok. Innen nem próbálhatni a' Fiu-
nak és Szent Léleknek egyenlő Istenségeket:
mert Israel-is a' Mosesbē keresztelkedett-meg,
1 Corint. 10. 2.

Felelet: Csolárd ki-fogás ez; 1.
Mert nem mondgya hogy a' Moses nevé-
ben; hanem a' *Adoseiben*: melly állásnak
formája nem azt teszi hogy a' Moses nevé-
ben; hanem a' *Moses Tudományában*, így
mondarnak némelyek, a' Kerestelő Já-
nos kereszttségével meg kerestelkedni, az az,
Kerestelő János Tudományában. 2.
Mert, Az **O** Testamentumban nem-is
völę

Személyeknek mutató Tüköre. 17
völt keresztiség; hanem környül-metélke-
dés: azért a' Tengeren való által-menerel
és kődben való járás, csak hasonlatosság fe-
rént mondatik Kerestőségnek, 1Pét,
3. vers. 20. 21.

2. Szent Pál mind az három sze-
mélytől áldást kíván halgatóinak. 2Cor.
13. vers. 13. Az Ur Jésus Christusnak ke-
gyelme, az Istennek szerelme, és a' Szent Lé-
leknek vetetek való közösülése legyen minnyá-
jan ti veletek. Ezeket a' lelki jókat pe-
nig Teremtett állat, az emberekkel nem
közölheti; hanem csak Isten, a' kitől
minden jó adomány és tökéletes ajándék le-
szál, mint világosságnak Attyátul. Szent
Jakab. 1. 17.

3. Szent Ján. 14. 16. En kérem
az Attyát, és más vigasztalót bocsát néktek:
az igazságnak Lelkét. Itt világosan az
egy Isteni természetnek három személyi
le-tétetnek, az Atya, a' Fiu, és a' Szent Lélek.

4. Szent Ján. 15. 26. Mikor el-
jövend ama vigasztaló, kit En bocsátok nek-
tek az Attyátul, az igazságnak lelke, ki az
Atyá-

18 Az egy Isteni állapotban lévő Három
Atyáról származik, a' bizonyosságot térszen én
rollam.

Miről térszen bizonyosságot? *Felelet:*
Arról, hogy a' Jézus Christus örökké va-
ló Isten. Itt-is, megkülömböztetnek,
az Atya Fiu és Szent Lélek.

5. Szent Ján. 1. Level. 5. 7. Hár-
man vadnak a' kik bizonyosságot térszen a' meny-
ben, Atya, Ige, és Szent Lélek, ez három
egy. Miképpen egy? *Felelet:* Nem
csak Isméréssel értelemmel, akarattal, hata-
lommal, hanem Isteni természettel is: mert
valamiképpen természettel megkülöm-
bözöttett három dolgok, úgy mint Lélek,
Víz, és Vér. egyik nem lehetnek, értelem-
mel, akarattal; de három emberek ed-
gyek lehetnek *akarattal*, mivel azon egy
emberi természetek vagyon: így az Atya
Fiu, és Szent Lélek edgyek *akarattal*, ér-
telemmel s' isméréssel, hatalommal csele-
kedettel: mert edgyek Isteni állattal.
Ezért mondgya Idvezitónk, (1) Hogy
valamit az Atya cselekedik, a' Fiu hason-
lóképpen cselekedzi. (2) Hogy a' Fiu sem-

Személyeknek mutató Tüköre. 19
semmit nem cselekedzik az Atya nélkül.
Jan. 5. 19. (3) Hogy a' Szent Lélek ma-
gátul nem szól. Joh. 16. 13.

Kérdés: Miről térszen ez három Sze-
mélyek bizonyosságot? Jan. 5. 7.

Felelet: Erről, hogy a' Jézus Christus
Isteni természetire nézve az örökké való
Isténnek, örökké való Fia. *vers. 9.* Az
Atyának bizonyossága ez a' Fiuról: *Ez amaz
én szerelmes Fiam, kiben én meg engesztel-
tettem, ötet halgassátok, Matth. 3. v. 17. 5.*
Az Fiunak maga felől való bizony-
sága, ez Szent Ján. 10. 30. *En és az Atya,
edgyek vagyunk.* Miképpen? Bizony
nem emberi természetire nézve; hanem
Isteni természetire, hatalmára, *akarattya-
ra, és cselekedetire nézve.* Az Szent Lé-
leknek bizonyossága ez a' Fiu Istentől, hogy
a' Jézus Christus keresztiségekör, mikor
az Atya Isten így szólana: *Ez az én sze-
relmes Fiam, a' Szent Lélek, mint egy Ga-
lamb reá száll a' Christusra, Matth. 3. 16.*
mellyel jelentetett, hogy ezek az három
egymástul megkülömbözöttett Isteni sze-
mé

20 Az egy Isteni állatban lévő Három személyek, edgyek az Isteni állatban. Ezt mondgya Idvezitőnk, Jan. 15. 26. bizonyoságot részen én rollam, t. i. a' Sz Lélek.

Itt azt mondgyák az Unitáriusok.

I. Ez a' 7-dik vert: *Hárman vadnak &c.* Sok Syriai és Görög nyelven irott Uj Testamentumokban nincsen; hanem mi törték oda hogy azzal próbálhatnók, az háromságot.

Felelet: 1. Ha sokban nincsen, sokban volt s' vagyon: Azt mondgya *Robertus István*, hogy hét Görög Uj Testamentumban nem volt ez a' vers; de ő kienyben találta, mellyekből ez eretnekek nem törölhették. Volt *Higinus* idejében, ki élt Christus Urunk születése után 143. esztendőben: Mert ebből a' locustól állatta, az akkori Eretnekek ellen, az egy Isteni természetben lévő személyeket; a' kikben pedig nem volt, azokból Christus örökké való Isteniségét támadó *Arius* eretneket követő hamis *Tanítások*, törölték-ki a' szent János leveleiből, mikor nagy része ez világnak *Arius-*

Személyeknek mutató Tüköre. 21

ánusá tört vólt, és az Jésus Christus örökké való Isteniségét valló keresztyéneket, üldözték. 2. Vólt sok Uj Testamentumokban az *Nicenumi Gyűlés* előtt. (1) Mert *Cypriánus* (ki élt Christus Urunk születése után, 240. esztendőben) ezen verből próbálta az Egy Isteni természetben lévő három személyeket. (2) Mert *Athanásius* is az *Nicenumbéli Gyűlésben*, *Arius* ellen elő hozta ezt az verset, és ebből próbálta az Jésus Christus igaz Isteniségét. 3. Vólt az Apostoloktól fogva ez a' vers, mind azokban az Uj Testamentumokban, valamelyeket az eretnekek meg nem velttegettek, mert ennélkül semmi értelmene vólna az 9, 10, 11. verseknek. 4. A' mi Doctörink ezt az verset ide nem törték. (1) Mert átkozotnak mondgyuk mi, valaki a' Szent írás könyveiből vagy el-vészén, vagy ahoz hozzá ad, *Jelen. 22. 19.* (2) Mert ez az vers bent Jánosnál másutt is meg-vagyon, úgy mint; *Ján. 10. 30. En és az Atya edgyek vagyunk.* és 15. 26. *Az igazságnak lelke, ki*

22 *Az egy Isteni allatban lévő Három az Atyától származik, az bizonyosságot tészén én vallom. és Ján. 1. v. 1. kezdetben vala az Ige, és az az Ige, vala az Istennél, és az az Ige Isten vala.*

II. Azt mondgyák: *Lám Trémellius az őfordításában, meg-vallya, hogy nem merete ő ez a' verset az őfordításának rendiben tenni: Mert, úgy mond, nem csak a' nyomtatott, de még a' kézzel írott Hejdelbergai Uj Testamentumban sem volt ez az vers.*

Felelet: 1. Trémelliusnak, mintegy magános (Sidóból meg-tért) embernek bizonyosága, az egész keresztény Doktoroknak vallások és tanu-bizonyosságok ellen, semmi 2. Lám Junius oda merete tenni, lásd azon Bibliának másik tábláján.

3. Jeles mentiség: nem volt az Hejdelbergai írott Uj Testamentumban: azért sohol másutt nem volt. Olyan okoskodás ez, mint im ez: A' Kolosvári Unitáriusok Bibliájában nincsen ez a' vers, azért Károlyi Gáspár sem fordíthatta, s' nem teherre volna a' bent János levele rendiben.

4. Ezzel a' Trémellius mentegetésével magato-

Személyeknek mutató Tűköre. 23

gatoakat begény Unitáriusok ne mentegésétek; mert ha oda nem tőtte-is Trémellius ezt a' verset; de ugyan nem tagadta az Jésus Christus örökké való Istenségét; hanem Sidó vallásából való meg-térése után, vallotta a' Jésus Christus örökké való Istenségét. Ti-is ha eddig tagadtátok az Jésus Christus örökké való Istenségét; ennek utánna Trémelliusfal, hidgyétek ő Felségét örökké való Istennek lenni.

III. Azt mondgyák: *Az Istenségben lévő Három személyeket csak a' Nicénumbéli Gyűlésben találták, de annak előtte nem volt.*

Felelet: Csalárdság ez. 1. Mert ezt a' Gyűlést Bithiniában, Anno Christi. 320. czelebrálták, Constantinus Csásár hirdetéséből, Arius eretnek ellen. Ki az Jésus Christus örökké való Istenségét tagadta. Volt hátez előtt a' Gyűlés előtt, az Egy Isteni természetben lévő Három Isteni személyeknek rudományá. 2. Mert Adámtul fogva az Istenség második személyének testben megjelenéséig; és az Jésus

Jésus Christus izületesétől fogva, az A-
postalokig, azoktól fogva az Nicenumbé-
li Gyűlésig vólt, az Irás tanitya, mint fel-
lyebb meg-mutatók. 3. Mert abban
az Gyűlésben, kárhoztatták az Ariánus
eretnekeket, mint Athanasiusnak im ez sa-
vaiból meg-tetfik: *Cum Synodus vellet*
Arianorum impias dictiones tollere, scriptura-
rum veró confessas voces scribere quod & fili-
us sit, non ex non extantibus; sed ex Deo &c.
4. Mert abban a' Gyűlésben nem az edgy
Istenségben lévő Három személyeknek
Tudományát találták; hanem im ez szór:
ὁμοούσιος, mellyel a' Jésus Cbristusnak
Isteni természetire nézve, az Atya Istene-
nel való állatbéli egyenlőséget akarták ki-
fejezni, mint meg-tetfik im ez szavaiból
Athanasiusnak: *Porro semper in Patre est*
Verbum, & in Verbo Pater, eo quod verbum
est splendor Lucis. Eoq; Synodus hoc intelli-
gunt: recte scripsit, ὁμοούσιον, hoc esteiusdem
essentia. quo simul & haeticorum perversi-
satem subverterens, & ostenderens, Ver-
bum

25
bum divertum esse à rebus conditá. Hal-
lyátoké szegény lelkek, hogy nem a'
Nicenumi Gyűlésben találták ezt az Isteni
Tudományt, hanem ott óltalmazták, A-
rius ellen.

MASODIK RESZ.

Az Jésus Christus személyéről ma-
gánossan.

I. KERDES.

A B. Szűz Máriától való születése előtt
vólté a' Jésus Christus?

Felelet: Igen-is vólt.

(Hogy ezt a' Kérdést jobban meg-ért-
hessük, meg-kell tudni másoda külömb-
ség vagyon, az Ariánusok. Socinianusok és
Unitáriusok között. Az Ariánusok azt
vallyák, hogy a' Jésus Christus személye-
re nézve, vólt világ Teremtése előtt s' ő
általa Teremtette az Atya a' mennyt és
földet; de nem egyenlő Isten az Atyával;
hanem Teremtett Isten; A' Socinianusok
penig az Unitáriusokkal, azt vallyák s ta-
nították, hogy a' Mária előtt soha sem
B vólt

26 Az egy Isteni állatban lévő Három
vált a' Jésus Christus Isteni természetire
nézve.) Ezt így értvén mi azt mödgyük,
híszszük s' vallyuk, hogy volt a' Jésus
Christus születése előtt.

I. Mert az O Testamentumban
sokszor meg-jelent tóbi között *Moses*
2. k. 3-dik rész. v. 6. a' Csipke bokorban
meg-jelent *Jehova* Abrahámnak Isáknak
és Jácóbnak Istene, a' Jésus Christus volt
Isteni természetire nézve: mert úgy ma-
gyarázza, Szent István, *Cselek. 7. v. 31.*
Az *Moses* mikor látta volna (az Utnak An-
gyalát a' Csipke bokorban) csudálkozék a'
látáson, és mikor oda menne hogy azt meg-lát-
ná, az Ur szólla nékie mondván: *En vagyok*
a' te Atyádnak amaz Istene, Abrahámnak
Istene, &c. ezt pedig a' Jésus Christusról
mondotta Szent István: *Háromból tet-*
sik-meg (1) mert azzal vádoltatott,
hogy a' Jésus Christus Tudományát tanitot-
ta, *cap. 2. v. 13, 14.* (2) mert csikorgat-
ták fogokat a' Sidók, mikor ezt mon-
dáná: *meg-öltétek azokat kik hirdették a'*
ennek igaznak el-jövetelét, ver. 52. (3)

mert

Személyeknek mutató Tüköre. 27

mert ezt világos szókkal, a' Jésus Chri-
stusra szabja, mondván: *imé láték meg-nyí-*
latkozott egeket, és látám hogy az embernek
Fia (bóll a' Jésusról, emberi természetire
nézve) áll az Istennek jóbján, ver. 56.
Ha pedig ezeket a' bókát: *En vagyok az*
te Atyádnak amaz Istene, Abrahámnak Iste-
ne, &c. az Atya Istenre magyarázta vol-
na Szent István, őtet azért meg nem ölik
vala: mert a' Sidók hitték hogy Isten,
Istene Abrahámnak, kinek a' Sidók, Fiai-
nak vallyák magokat, így szólván Idve-
zitönknek: *nagyobb vagyé te a' mi Atyánk-*
nál Abrahámnál? Ján. 8. 53. de azért ö-
lék-meg, mert a' Jésus Christusnak igaz
Istenségét hirdeté, s' prädikállá, és Abra-
hám Istenének mondá a' Jésus Christust,
Isteni természetire nézve. Idvezitönket-
is a' Sidók azért akarják vala meg-ölni,
hogy magát az Atyával egyenlő Istennek
mondgya vala, *Ján. 10. 30.* En és az Atya
edgyek vagyunk: Kik ezt halván ragado-
zának köveket, hogy meg-kövezoék
őtet, mondván: *A' jó cselekedetekért nem*

B 2

köve-

28 *Az egy Isteni áhbatban lévő Három kövezünk meg, hanem a' káromlásért: mert te ember lévén Istenné téfzed magadat, vers. 33.*

II. Mert a' Jésus Christus voltamaz Jéhova, ki az Izraél előtt mégyen vala, nappal felhőnek oszlopában, hogy vezérlené őket az uton, Mos II. könyv. 13. 21. ki ellen sokszor zúgolódtanak a' püstrában, Mos II. könyv. 11. 10. melly helyeket bent Pál a' Jésus Christusra magvaráz. 1 Cor. 10. 9. 10. A' Christust ne kísértésük, mint ő köz zülök némelleyek kísérték, és el-veszének a' kígyók miatt: Se pedig ne zúgolódgyatok, miképpen ő köz zülök némelleyek zúgolódnának, és el-veszének a' püstritő által.

Azt kérdem: Miképpen kísértették a' Christust, és zúgolódtak az Israeliták, ő Felsége ellen? Bizony nem emberi természetire nézve (1) Mert ugy Jéhovának nem mondatik a' Christus; hanem ember fiának. (2) Mert ugy az O Testamentumban nem volt; hanem az Uj Testamentumban született; hanem zúgolódtanak ő Felsége ellen Isteni természetire

29 Személyeknek mutató Tüköre. re nézve, 1. mert ugy mondatik Jéhovának, 2. mert ugy mondatik Isten Fiának.

III. Mert az O Testamentumbéli hiveknek-is Vő legénye volt, Ezech. 16. 8. *Meg-esküvéim tenéked, és frigyot veték te veled, azt mondgya az Ur a' Jéhova, es lól enyim. Ki légyen penig ez a' Jéhova, ki nek jegyesse az Istennek népe, meg-tanít, (1) Szent Pál, Eph. 5. 23. Mert a' Férfiu feje az ő feleségének, miképpen a' Christus feje az Anyaszentegyháznak: Annakokáért el-hadgya ember attyát és anyját és ragaszkodik az ő felségéhez: felette nagy titok ez. Sóllok penig, a' Christustól és az Anyaszentegyházról, vers. 31, 32. (2) a' Szent János, Jelenés. 19. 7. örülyünk és örvendezünk: mert el-jött a' Báránynak lakodalma, és az ő felesége el-készítette magát. Kicsoda ez a' Bárány? Az Jésus Christus, Jan. 1. 29. Ez a' Bárány Jésus Christus penig, volt az O Testamentumban-is, az ő Isteni természetire nézve, ki által válastrattak, minden idvezülendők az örök életre,*

B; Eph.

30 *Az egy Isteni állatban lévő Három*
Eph. 1. 4. *Ki választott minket (t. i. az A:ya*
Isten) ő benne, tudni illik a' Jésus Chri-
stusban, és Jel. 3. 8. *Amaz Báránynak köny-*
vében, melly meg-ölettetett a' földnek sun-
damentomának fel-vevé: éről fogva: az Isten-
nek decretomára és a' Jésus Christusnak
maga keltségére nézve, Péld. 8. vers. 25.
örök időknél előtte fel-kenettettem a' kezde-
nek előtte. Mire? Fel: A' Közben-já-
róit: Kire, Luc. 4. 18.

IV. *Mert a' Jésus Kristus, volt*
az O Testamentumbélieknek, igaságok,
szenstégek, meg-váltójok: az az, a' Jésus
Christus örökké való Istensége igazított a-
meg. Jer. 23. 6. Az Jéhova mi igaságunk;
Az Jésus Kristus szentelte-meg, Ki-jöv.
31. 13. En vagyok a' Jéhova a' te meg-
szentelőd. Az Jésus Kristus váltotta-
meg őket minden álnokságokból, Efa.
4. 1. 13, 14. En vagyok a' te Jéhova Istened,
a' te meg-váltód: eltöröltem a' te álnokrá-
gidat, mint a' felleget, térfén hozzám, mert
én váltottalak meg tégedet. Efa. 44. v. 22.
Wallyon ki bóllott itt? Bizony a' Jésus
Chri-

Személyeknek mutató Tüköre. 31
Christus Isteni személye, (1) mert Sz.
Pál azt mondgya, hogy a' Jésus Christus
lött az híveknek Istentől, igaságok, szensté-
gek és váltáságok, 1 Cor. 1. v. 30. (2)
mert az O Testamentombéli hívek-is e-
zen Jésus Christus kegyelme által igazit-
tattak, szenteltettek és váltattak-meg,
Tzelek. 15. v. 11. *Az Ur Jésus kegyelme által*
bísfűk hogy meg-tartatunk, miképpen azok-
ü, tudni-illik az O Testamentombéli A-
tyák, kik az O Testamentombéli Cere-
moniák alatt éltenek, vers. 10.

V. *Mert Abrahammal a' Jésus Kristus*
Isteni személye, kötött frigyet: Terem. 17.
v. 7. lések tenéked Istened, és a' te magod-
nak te utánnad. Erről mondgya Idvezi-
tönk a' Sidóknak, Ján. 8. v. 56. Az Abra-
hám a' ti Atyátok, nagy kívánsággal kívánta
láttni ezt az én Napomat, látta és örvende-
zett. Kire mondának a' Sidók, (kik Id-
vezitönetek csak csupa embernek hitték:)
ötven esztendőd még nincsen, és Abrahamot
láltad, vers. 57. Kiknek monda Idvezi-
tönk: Bizony mondom néktek, minél előtte

Abrahám volna. én vagyok. Miképpen volt Abrahám előtt a' Jésus Christus? Bizony nem embri természetire nézve, melyet csak hitinek szemével látot az Abrahám; hanem Isteni természetire nézve, volt örökké Abrahám előtt.

VI. Mert a' Jésus Christusban, választattunk az örök életre világ fundamentumának felvetése előtt, Eph. 1. v. 3, 4. *Adot az Isten, és a' mi Urunk Jésus Christusnak Atya: ki választott minket ő benne (az Christusban) minekelőtte ez világnak fundamentomi felvetésének.* Választattunk pedig örök időknél előtte a' Christusban, nem a' mennyiben *Máriától* születet: mert annyiban vért ontván az Választottak bűnökért, megszerzette és érdemelte az Híveknek az örök életet, Rom. 6. v. 23. *az Istennek ajándéka az örök élet, a' mi Urunk Jésus Christusban; hanem választattunk a' Jésus Christusban a' mennyiben az Isteniségnek második személye: mert így szerző oka az örök életnek,* Ján. 10. v. 28. *En örök életet adok nékik, tudni-illik az ő Juhainak,* vers. 27.

De

De itt azt mondgyák némely Unitáriusok. *Mi-ú voltunk az Világnak fundamentominak felvetése előtt, az az Istennek Decretomában, a' Christus-ú csak úgy volt.* Fel. Ujs' hasontalan mostan koholt mentség ez. 1. Mert más lenni örökké az Istennek tanátságában, mint jöendő dolognak; más lenni örök időknél előtte Istennel, mint jelen való dolognak. Mi, voltunk Istennel, mint jöendőben lejendő emberek; de a' Jésus Christus Isteni személye örökké jelen volt az Atya Istennel: mert ő általa s' ő benne választattunk az örök életre. 2. Örökké egyenlő dicsőffége volt az Atyával, Ján. 17. v. 5. *Mostan annak okáért dicsőíts-meg engemet te magadnál, azzal a' dicsőfféggel melly dicsőffégem volt te nálad minél előtte e' világ lenne.* Ez a' dicsőffég pedig nem egyéb hanem a' Jésus Christus igaz Isteniségének ki-jelentése ez világ előtt, melly ideig a' testnek alázatosságában el-rejtetett volt, Phil. 2. v. 6, 7. *Ki mikoron Istennek formá:*

34 Az egy Isteni állatban lévő Három formájában volna, nem álitá ragadománnak lenni az Isténnel való egyenlőséget; Hanem ő magát meg-üressítette, Sóljai formát vévén magára, hasonlatos lött az emberekhez. Lád hogy nem úgy vóltál te Istennel, világ fundamentomának fel-vetéte előtt, mint a' Jésus Christus: mert a' Jésus Christus úgy vólt mint Isten; Ján. 1. v. 1, 2. Kezdetben vala az Ige, és az az Ige vala az Istennél, és az az Ige Isten vala.

VII. Mert a' Jésus Christus az égből szállot-le, Ján. 6. v. 38. le szállottam mennyből: és, Ján. 16. v. 28. ki-jöttem az Atyától és főttem ez világra, aze mondgya a' Jésus Christus. Vallyon miképpen? Bizony nem test szerint: mert, aze Szúz Mária méhében vötte-fel; hanem Isteni természetire nézve, mondatik le-szállani, a' mennyiben meg-jelent a' testben, az időnek tellyes vóltában, ezt emlegeti Szent Pál: a' kegyességnek nagy titka Isten jelent-meg a' testben. 1 Tim. 3. v. 16.

VIII. Mert örök időnek előtt az Atyától ki-mőhatatlan, ki-gondolhatatlan képpen

Személyeknek mutató Tüköré. 35

képpen születtetett, Solt. 2. v. 7. En Fiam vagy te, ma születek tégedet. Ez a' só, ma, az Istennel örök idő; így magyarázza ezt a' Fiú, a' Salamó által, Péld. 8. v. 24-30. Mikor még semmi mélyiségek nem vóltanak születtettem vala: az halmok előtt löttem: még nem csinálta vala a' földet, mikor készíti vala az eget, ott valék: ő nálla neveltettem; vagyok ő néki mindennapi gyönyörűége.

K. Vallyon kicsoda az a' ki itt beszél? Bizony 1. nem az Atya: mert az Atya nem születtetett, nem neveltetett, Sec. 2. nem is a' Jésus Christus emberi természetű: mert a' nem az Istentől, hanem Mária-tól születtetett, az nem vólt világ teremtéte előtt; hanem az időnek tellyességében, ennek előtte 1673. esztendővel születtetett. Beszél tehát itt a' Jésus Christus Isteni személye (1) mert Szent János úgy magyarázza, cap. 1. v. 1. kezdetben vala amaz Ige, és az az Ige Istennél vala, és az az Ige Isten vala; Kit az 18-dik versben Istennek egy születott fiának mond.

De itt azt monogyák: Csak annyiban

36 *Az egy Isteni allatban lévő Három nyiban a' Jéſus Chriſtus Iſtennek Fia, a' mennyiben ſzent Lélektől csudálatosképpen fogantatott. Fel, Vaj nemannyiban: 1. mert még minek előtte vólt volna Mária ez világon, vólt a' Jéſus Chriſtus Iſteni természetire nézve: mert az Atyától jött ez világra, Ján. 16. v. 28. Igy mondgya hogy még Abrahám előt-is vólt, Ján. 8. v. 58. 2. mert a' Jéſus Chriſtus nem fogantatására, hanem öröktől való születésére nézve mondatik Iſtennek egyetlen egy Fiának: ugyan-is a' ſent Irásban, ſohol nem mondatik a' Fiu fogantatni az Atyától; hanem csak születtetni: azért helytelen ki-fogás ez a' Fiu Iſtennek örökké való Fiuſágának el-rontására.*

IX. *Mert a' Dávid, Urának mondotta a' Jéſus Chriſtuſt Iſteni ſzemélyére nézve; Solt. 100. v. 1. Monda a' Jehova az én Uramnak úgy az én jobb kezem felől, &c. Itt kétőt mutatok: 1. Hogy Dávid a' Jéſus Chriſtus Iſteni ſzemélyéről ſzóll; nem emberi természetiről. (1) mert emberi természetire nézve a' Jéſus Chriſtus Dávid Fiának*

Személyeknek mutató Tüköre. 37
Fiának mondatik (a' mennyiben Dávid nemzetéből ſzármazott teſt ſzerént, Rom. 1. v. 3.) Luk. 2. v. 32. *Az Iſten néki adgya a' Dávidnak az ő Attyának ſékit. (2) mert Idvezitőnk-is az ő Iſteni ſzemélyére magyarázza ezen helyet, mikor a' Pharifæufokkal vetélkednék, mondván: Mit ſékit néktek a' Chriſtus felől! ki Fia? mondanak néki (a' Pharifæufok) Dávidé: monda nékiek Jéſus: mint vagon tehát, hogy Dávid a' ſzent Lélek által őtet Urának mondgya, ezt mondván: Monda az Ur az én Uramnak, úgy az én jobb kezem felől, &c. Ha azért Dávid nevezi őtet Urának, mi módon Fia? Hallod Unitárius, miképppen mutattya-meg a' Jéſus Chriſtus, a' Pharifæufoknak (s' néktek-is) hogy Iſteni természetire nézve vólt Dávid előt és Iſtenc Dávidnak, Matth. 22. v. 44. 2. Hogy ez a' hely ſóh a' Jéſus Chriſtuſrol (1) mert moſt hallád hogy a' Jéſus Chriſtus magára magyarázza, ezent bizonyította, Mar. 12. v. 36. (2) mert az Apoſtol-is a' Jéſus Chriſtuſra magyarázza, Sidók. 1. v. 13. mellynek*
B7 mon-

38 Az egy Isteni állapotban lévő Három
mondotta (az Attya) az Angyalok között
valaha: úgy az én jobb kezem felől, &c.
mint-ha mondaná, senkinek nem mon-
dotta; hanem csak az ő Fiának, ki az ő
személyének ki-metozet bélyege, verf. 1. (3)
mert itt Dávid az ő Urát örökké vló Pap-
nak mondgya a' Mechisedeknek rendi szerint;
e' pedig a' Jésus Kristus, azt mondgya az
Apostol, Sidók. 6. v. 20. a' Jésus, ki az
Melchisedeknek rendi szerint örökké való Pa-
pi Fejedelemmé lött. (4) mert ennek az
Dávid Urának, mindē ő ellenségi lábai a-
lá vettettek, e' pedig a' Jésus Christ9, 1 Cor.
15. v. 25. mert kell néki (a' Jésus Christus-
nak, verf. 24.) uralkodni, miglen minden
ellenségit az ő lábai alá veti, és Sidók. 10. v. 31.

De azt mondgya Enyedi: Dávid itt ma-
ga felől szól. Fel. Meg-csalattartott E-
nyedi és fok szegény lelkeket meg-csált
s' veszedeleltre vezetett. 1. mert nem-
völt Dávid olly bolond, hogy maga ma-
gát, Urának mondotta volna. 2. mert
Idvezitőnk magára magyarázza az Apo-
stolokkal edgyütt. Immár lássátok sze-
gény

Személyeknek mutató Tüköze. 39

gény Unitáriusok, Enyedinek, bisztek-é in-
káb mint a' Christusnak, a' ki által akar-
nátok idvezülni: En azt mondom ha
Enyedivel a' Dávid savát, a' Jésus Christus-
ról le-vonnyátok, a' Jésus Christus által
nem idvezülhettek, mert nem hiszitek ő
Felségét igaz Istennek lenni, az ki pedig ő
Felségét nem hiszi igaz örökké való Isten-
nek lenni, az nem idvezül, Ján. 3. v. 36.
A' ki hiszen a' Fiában, vagyon annak örök élete,
a' ki nem hiszen a' Fiának, nem látgya az éle-
tet, hanem az Istennek haragja marad rajta.

De azt mondom: Hiszem én a' Jésus
Christust Istennek Fiának lenni, a' mennyi-
ben a' Szent Léleknek ereje által formáltatott
a' Szűz Mária méhében Fel. Erre én azt
modom, nem elég ez az idveffégre (1)
mert ezt az ördög-is hiszi sőt fellyebb me-
gyen az ördög ennél, ki hiszi a' Jésus Chri-
stust Istennek Szentének, az az Istennek len-
ni, Márk. 1. v. 24. (2) A' Sidók-is el-hit-
ték hogy a' Christus nagy Prophéta, Luk.
7. v. 23. és Szűz Mária Fia, de mivel csak
csupa embernek hitték, ezért őket-is ö-
dög A-

40 Az egy Isteni állatban lévő Három
dög Atyatul valóknak mondgya. Jan. 8. v.
44. Így meg-mutatám a' Szent Írásból,
hogy volt a' Jésus Christus Isteni személyé-
re nézve Máriátul való születése előtt.

II. K. Vagyon-e a' Jésus Christu-
soknak egy személyében, két természet I-
steni és emberi természeti.

Fel. Vagyon Isteni természet:

I. Mert Istennek mondatik: az O Tes-
támentomban, 1. Esa 7. v. 14. Imé egy
Szűz fogad és szül fiat, és nevezed az ő nevét,
Immanuelnek. Mellyben azt jövendőli
Esaías, kicsoda az a' Fiú személyére néz-
ve: nem ember, hanem Isten, mint az
Angyal magyarázza Josephnek: Matth. 1.
v. 23. Nevezed őtet Immanuelnek, melly-
nek magyarázattya azt részi: *Mi velünk
az Isten.* 2. Ugyan Esa. cap. 9. v. 6. De
minékünk egy Gyermekek születetik, kinek
nevét nevezi erős hatalmas Istennek, örök-
ké valóságnak, Atyának. No jó lélek-
kel gondolkodgyatok szegény Unitáriu-
sok. (1) kinek mond, erős hatalmas Istennek?
bizony

Személyeknek mutató Tükrö. 41
bizony nem a' Jésus Christus emberi termé-
szeti: mert azt ugyan Esaías (az sok
nyomoruságokra nézve, mellyet érettünk
szenvedet) minden embereknél utálatosnak
mondgya, Cap. 53. v. 3. Hát kiről szól?
Az ő Isteni személyéről és Isteni termé-
szi: mert úgy egyenlő hatalmu és min-
denhatóságú az Atyával, Ján. 5. v. 19.
Valamit cselekezik (az Atya) ugyan azo-
nokat hasonlatosképpen cselekezi az Fiú-is,
verl. 21. Miképpen az Atya támaszt halot-
takat és meg-elevenit, azonképpen a' Fiú-is,
a' kiket akar meg-elevenit. Ez penig nem
emberi munka, hanem Isteni cselekedet,
1 Sam. 2 v. 6. *Az Jehova meg-öl, és meg-ele-
venit.* (2) Azt kérdem: kinek mond örökké
valóságnak Atyának? Bizony, nem az
Jésus Christus emberiségét: mert azt, az
Isteni személy bizonyos időben a' Boldog
Szűz Mária méhéből vette-fel, mellyre
nézve-is mondatik Mária fiának, Luk. 2.
v. 7. Hanem a' Jésus Christusnak Isteni
személyét és Isteni természetét mondgya
örökké valóságnak Atyának, kiről azt
mond-

42 Az egy Isteni állatban lévő Három
gya Michias cap. 5. v. 2. hogy az ő ki-jöve-
teli eleitől fogva, és öröktől fogva vannak.
Kit Sz Pál, örökké áldandó Istennek mond,
Rom. 9. v. 5. Ezt a' Bárány Jéhus Christust
világossan Sz. János: Uralkodó mindenha-
tó Istennek mondgya, Jelen. 19. v. 6.

II. Az Új Testámentomban-is a' Jéhus
Christus, Istennek mondatik. 1. Sz. Ján.
1. v. 1. Kezdetbē (az örök időknek előtte,
teremtés előtt) vala az Ige, és az az Ige
vala az Istennél, és az az Ige Isten vala. Ki
légyen ez az Ige, másut meg-magyaráz-
za Sz. János 1. levelében, 5. v. 20. Mi-
tudjuk hogy az Istennek Fia el-jött (völt
hát annak előtte) és vagyunk az ő Fiában az
Jéhus Christusban. Ez az igaz Isten, és az
örök élet. 2. Tamás is Istennek mond-
gya a' Jéhus Christust, Ján 20. v. 28. En
Uram, én Istenem. 3. Sz. Pál-is Istennek
mondgya, Rom. 9. v. 5. Kik közzél való a'
Christus test szerint, ki mindeneknek felet-
te, örökké áldandó Isten. Ismét, Titus. 2.
v. 13. Várván amaz boldog reménséget, és
amaz nagy Istennek, és a' mi meg-váltó Jé-
lus

Személyeknek mutató Tüköre. 43
lus Christusok, dicsőféges meg-jelenését.
Itt Istennek és meg-váltónak, mondatik
a' Jéhus Christus. Hallyátok el-csábitta-
tott szegény Unitáriusok, hogy a' Jéhus
Christus a' szent Irásban igaz örökké való
Istennek, mondatik. 4. Sz. Pál, 1 Tim.
3. v. 16. A' kegyességnek nagy titka Isten je-
lent-meg a' testben. Kicsoda ez az Isten?
Nem a' Jéhus Christus emberi termélteti:
mert abban jelent-meg; hanem az ő Iste-
ni személye s' természetű, mint Szent János
magyarázza: Ján. 1. v. 14. Az Ige testé-
lön; az az: az Istenségnek második sze-
mélye az emberi természetet az ő személybéli
állattýára fel-vőtte, Sidók 2. v. 15. Az
Abrahám magvát vőtte-fel és Pphil 2. v.
6. Ki mikor volna az Istennek formájában (az
Istennek formája nem egyéb, hanem az
Istenség) nem alit a' ragdománnak lenni az
Istennel való egyenlőséget, &c. basontaros
lött az emberekhez. 5. Ugyan Sz. Pál,
Tsel. 20. v. 28. Az Isten Anyaszent-egy-
házának legeltetésére mellett tulajdon vére-
vel keresett. Itt-is a' Jéhus Christus Isteni
szemé-

44. Az egy Isteni állatban lévő Három személyéről Bó. I. ki a' testet fel-vőtte; mert az Isten Lélek vért nem onthar.

De itt ezzel csábították a' szegény lelkek.

I. Sz János 1. részének 1. versében, az Igén, nem érti, az Istenségben lévő második személyt; hanem csak az Istennek beszédét, melly által szól Isten az embereknek. Fel. Csábítás ez, mert itt az Igén, a' Fiú Isten értetik. 1. mert meg különböztetik ez Atyától, vers. 1. az Ige vala az Istennél és az az Ige Isten vala. 2. mert Teremtőnek mondatik, vers. 3. 3. mert életnek mondatik, vers. 4. 4. mert az Sidókhöz eljött; miképpen? a' testben, vers. 14. az Ige testé lőtt; és, Isten jelent-meg a' testben I Tim. 3. v. 16. 5. mert nem testül és vértül, hanem Istentül születtetett, vers. 13. 6. Mert az Atyának egy szülött Fiának mondatik, vers. 18. 7. mert Istennek Báránnyának mondatik, vers. 29. Mind ezekből, meg-terfzik hogy ez az Ige az Atyától meg-különböztetett Isteni személy.

II. Csak

Személyeknek mutató Tüköre. 45

II. Tsakugy mondatik az Christus Istennek, mint a' Magistratusok mondatnak Isteneknek, solt. 82. v. 6. Fel. Vaj nem ugy, 1. mert a' Jésus Christus ugy mondatik Istennek mint Istennek egy szülött Fia, Ján. 1. v. 14. de a' Magistratusok, Istennek egy szülött Fiának nem mondatnak. 2. mert a' Jésus Christus Isteni természetire nézve halhatatlan Isten, ki az emberitermébetet az halálból fel-támasztotta, s' magát meg-mutatta hatalmason Isten Fiának lenni, Rom. 1. v. 4. de az Magistratusok meg-halnak, mint egyéb embernek, solt 82. v. 7. 3. Mert a' Jésus Christus olyan Isten, kit az Angyalok imádnak, mint Isteneket, Sidók. 1. v. 6. de a' Magistratusokat az Angyalok nem imádgják. 4. Mert a' Jésus Christus Idvezítő Isten: de az Magistratusok nem idvezítők. Lád szegény lélek, hogy nem olyan Isten a' Jésus Christus mint a' Magistratusok; ha pedig csak olyan Isten, idvezülhettek Magistratusok által is.

III. Azzal csábítják: nem olyan Isten mint

46 Az egy Isteni állatban lévő Három
mint az Atya: mert kissebnek mondatik, és
küldetet az Atyától. Fel. 1. Az Jéhus
Christus csak emberi természetire nézve
mondatik kissebnek; mert Isteni természetire
nézve egyenlő Isten az Atyával, Ján.
10. v. 30. En és az Atya edgyek vagyunk.
és Joh. 14. v. 11. Hidgyetek nekem: hogy én az
Atyában és az Atya én bennem vagyok, ha-
nem (hisztetek kólomben) a' cselekedetek-
ért hidgyetek. Azt akarja mondani, Isteni
állattyára nézve egy az Atyával; mert olyá
Isteni munkákat cselekeszik mint az A-
tya. 2. Küldetni mondatik a' Fiú és a'
Szent Lélek Isten; nem állattyokra vagy
helynek változására nézve: mert min-
denütt jelen vannak Isteni természetekre
nézve, Solt. 1. 9. v. 7, 8, 9. hanem mun-
kájokra vagy ajándékokra nézve, mellyeket
elvégezett az Istenség, a' Fiú vagy Sz. Lé-
lek által végben vinni. Példának-oká-
ért: a' Fiú mondatik el-küldetni az Atyá-
tól, a' mennyiben az idvességnek munká-
jának végben vitelire, a' testben meg-je-
lent, Ján, 3. 16. Ugy szerette Isten ez vi-
lágot,

Személyeknek mutató Tüköre. 47
lágot, hogy az ő egy szülőt Fiát adná, &c.
Igy a' Szent Lélek küldetni mondatik a'
mennyiben az ő ajándékot bűvséggel ob-
togatta az Apostoloknak és több hiveknek
az Uj Testámentombá, Jel. 2. v. 32. Ki töl-
töm az én Leikemet, &c. Akkor-is küldetni
mondatik a' Szent Lélek, mikor az hive-
ket ujja-szüli és a fogadott fiúságra el-
pecséli, Galat. 4. v. 6. Ki-bocsára Isten az
ő Fiának Lelkét, melly által azt kiáltjuk, Atya.
Innen azért nem következik a' Fiúnak és
Szent Léleknek kissebsége: mert az A-
tya-is mondatik el-jüni az hivekhez az
Fiúval edgyütt, Ján. 14. v. 23. A' ki sze-
ret engemet, az én Atyám szereti azt, és ahoz
megyünk s' annál maradunk.

IV. Azt mondgyák: Nem egyenlő Isten
a' Fiú az Atyával, mert adarott hatalma va-
gyon. Matth. 28. v. 18. Fel. 1. Ez az ha-
talom a' Fiúnak adattatott, az ő Emberi
természetire nézve, a' közben járói tiszt-
nek itt ez világon való gyakorlására,
mellyel el-küldé az ő Tanítványit az E-
vangéliomnak prædikálására, vers. 19.
de ez

48 *Az egy Isteni állatban lévő Három*
de ez az hatalom nem Isteni mindenható-
ság az emberi természetben, hanem csak
az Isten Anyafentegyházának itt ez vilá-
gon való igazgatására adatott a' Christu-
sának: mert az írelet után, ez az hatalom
meg-szűnik, mikor a' Jésus Christus az ő
Választottinak országát bé-mutattya az
Atyának, 1. Cor. 15. v. 24. 2. A' Jésus
Christus Isteni természetire nézve tulaj-
donképpen nem adatott ez az hatalom.
(1) mert így az Atyával egyenlő hatalma
vólts' vagyon és lézzen örökkön örökké,
ezért mondgya Esaiás, *Erős hatalmas Isten-
nek és örökké valóságnak Atyának, Esa. 9.*
v. 6. (2) mert egyenlő dicsőségű az
Atyával, *Ján. 17. v. 5. Atyám dicsőít-
meg engemet te magadnál azzal a' dicsőséggel,*
melly dicsőségem vólts' te nálad, minek
előtte ez világ lenne. (3) Engedgyük-
meg bár, hogy a' Fiú Istennek adattatott
légyen hatalom, onnét mind-az-által nem
igazán hozzák-ki a' Christus ellenségi,
hogy a' Jésus Christus nem igaz örökké-
való Isten, 1. mert az Istennek-is ada-
tik

Személyeknek mutató Tüköre. 49
tik dicsőség, tisztesség az emberektől, *Solt.*
29. v. 72. Ti Fejedelmek adgyatok az Urnak
dicsőséget és erősséget: az honnét az jó-ki
az *Socinianusok s' Unitáriusok értelme szerint,*
hogy az Isten nem igaz Isten: mert az
Istennek-is adatik dicsőség és erősség; de
ezt ők-is nem mondhatták: azért ezt-is
nem mondhatták, hogy a' Fiú azért nem
lehet olyan Isten mint az Atya, mivel
hogy hatalom adatott néki. 2] mert
hatalmot adni a' Fiú Istennek nem egyéb,
hanem ki-jelenteni a' *Fiut* igaz Istennek
lenni: mert Isten, teremtet állatnak Iste-
ni hatalmar, mennyé és földön nem adott
*Esa 42. v. 8. Sőt azt mondgya: Vessze-
nek el azok az Istenek, kik a' mennyet és földet*
nem teremtték, Jerem. 10 v. 11.

V. Azt mondgyák: *Ha az Jésus Chri-
stus olyan örökké való Isten, mint az Atya,*
*a' Kereszt fán miért hívja az Atya Istent se-
gítségül: En Istenem, én Istenem miért*
hagyál-el. Felelet. Ezek a' szók az em-
beri természetnek szavai az Istenhez:
mert a' Jésus Christus a' mennyiben örök-
ké

50. *Az egy Isten állatban lévő Három.*

ké való Isten: Attyának mondgya az Isten. *Atyám a' te kezében ajánlom az én lekemet, Luk. 23. v. 46.*

I I. *Vagyon emberi természet a' Jésus Christusban.*

1. *Mert, embernek fiának mondatik, Matth. 16. v. 13. mond Idvezitónk: Engemet Embernek fiát kinek mondanak az emberek: érti az ő emberi természetit a' mennyiben, Mária Fia: mert a' mennyiben Isten; Szent Péter ő Felségét Élő Istennek Fiának mondgya, vers. 16. Te vagy amaz Christus, az élő Istennek Fia.*

2. *Mert, Ember Christus Jésusnak mondatik, azon egy személyben, emberi természetire nézve, 1 Tim. 2. v. 5. ezért mondatik minden versengés nélkül a' kegyességnek nagy titka, hogy Isten jelent meg a' testben, 1 Tim. 3. v. 16. ez a' testben való meg-jelenés, nem volna nagy titok, ha az Jésus Christus örökké való Isten nem volt volna, melly titoknak még az Istennek Angyalis, végére nem mehettének, 1 Péter. 1. v. 12.*

3. *Mert,*

Személyeknek mutató Tükör. 51

3. *Mert, mint ember születetett, neveltetett, éhezett, szomjuhozott, fáradott, fájdalmat s' végre halált szenvedett, emberi természetire nézve, ezért mondatik: hogy meg-késértetett mindenekben, a' büntől meg válva, Sidorok. 4. v. 15.*

III. K. *Miért kellett az Ur Jésus Christusnak valóságos embernek lenni?*

Fel. *Azért. 1. Mert az Istennek igazsága kívánta, hogy a' melly emberi természet vétkezett, ugyan azon emberi természet-is fizessen meg a' bűnért, Kijöv. 32. v. 31. Azt a' ki vétkezett én ellenem, kijöröm az én könyvemből.*

2. *Mert meg-kellett halni a' választott emberi nemzetért, az Istennek fenyegetése szerint, Terem. 2. v. 17. valamely napon abban (a' fának gyümölcsében) éhesdesz, meg halván meg-halsz.*

3. *Mert úgy jövendölt volt Isten, hogy a' közben járó, Aszszonyi-állattul születetnék, Terem. 3. v. 15. Az Aszszonyi-állatnak magva rontya meg a' kígyónak feje:*

C 2

ez pe

52 Az egy Isteni állatban lévő Három ez ponig a' Fiú Isten volt. Gal. 4. v. 4. Ki-bocsátá Isten az ő Fiát, ki Aszszonyi állat-tul lőtt, tudni-illik emberi természetire nézve.

IV. K. *Miért kellett igaz valóságos Isteni személynek is lenni?*

Fel. 1. Hogy az ő Isteni hatalmával, az ő személybeli edgyességére fel-vőtt emberi természetét segéte né, hogy az Istennek rettenetes haragját és bűnnek örökké való büntetését, a' testben el-viselhetné: mellyet soha a' csupa emberi természet el nem viselhetet volna, ezért mondgya vala, a' Tanítványoknak a' benvedésnek idején; a' Lélek kész, de a' test erőtlén, Matth. 26. v. 41.

2. Hogy az Adámban, (az el-választottaktul) el-vestett igazságot, szentséget, (mellyben áhót tulajdonképpen az Istennek képe) és életet vizsgálva szerezhete, 1 Cor. 1. v. 30. A' Christus lőtt minékünk igazságunk és szentségünk: ezt pedig csak az, cselekedhette, a' ki az embert terem-

rette

Személyeknek mutató Tüköve. 53
tette az ő maga képére. Terem. 1. v. 26. és az halálbul-is csak az elevenitheti-meg a' választottakat, a' ki Lelket adot az Adámban, Terem. 2. v. 7. Erre nézve mondatik a' Jébus Christus Eletnek Urának, Tsel. 3. v. 15.

3. Hogy az emberi természetnek benvedését, halálát és vére-hullását, az ő Isteni személyének méltósága, az Atya Isten előrt olly méltóságossá tenné, hogy azzal az Atya Isten meg-engeszteltetnék, és annak érdeme által, a' választottak bűne el-mosattattatnék, 1 Job. 1. v. 7. Ezt pedig nem az emberi természetnek magános benvedése s' vére ki-omlása érdemelte: hanem az Isteni személybeli edgyesség tette ezt az benvedést, halált és vér-onrást, olly méltóságossá. Ez az oka a' többi között, hogy az Isteni természetnek tulajdonittatik a' meg-váltás, mint-ha az Isteniség ontot volna vért, Tsel. 20. v. 28. Eddig meg-hallád segény el-csábított Unitárius lélek hogy a' Jébus Christus igaz Isten.

V. K. *Ismeriké azok igazán az*

54 *Az egy Isteni állásban lévő Három
Atya Istent kik a Jézus Kristus igaz
Istenségét tagadják?*

Fel. Nem ismerik. 1. mert senki nem
mehet az Atyához, hanem a' Jézus Chri-
stus által, Ján. 6. v. 14. Micsoda menni
az Atyához? F. Ismérni és hinni az Atyát
a' Jézus Christussal egyenlő Istennek
lenni: mint Idevezitők maga magyaráz-
za, Ján. 14. v. 9, 11. *Hidgyetek énnékem,
hogy én az Atyában és az Atya én bennem va-
gyon, ha nem hisztek, a' cselekedetekért hid-
gyetek.* Ide való Luc. 10. v. 22. *Senki nem
tudja kicsoda a' Fiú hanem csak az Atya; és
kélegyen az Atya, hanem csak a' Fiú, és a' kinek
a' Fiú meg akarja jelenteni.* Itt a' Jézus
Christus szól az ő örökké való Istenségé-
ről: mert az ő emberiségére nézve, jól tud-
ták hogy a' Szűz Mária Fia.

2. Mert az Ephesumbéliek a' Jézus Chri-
stus igaz ismérésein kívül lévén, Istennél-
kül valóknak mondatnak, Eph. 2. v. 11,
12. *Emlékezzetek meg arról, hogy ti régen
pogányok lévén ez világon Istennélkül valók
vólta-*

Személyeknek mutató Tüköre. 55
vóltatok Miképpen? Nem úgy mintha
az Istent nem tudták volna; hanem nem
ismérvén a' Jézus Christust Istennek len-
ni, Istennélkül valóknak mődgya őket.
A' Sidók-is azt mondgyák vala, hogy is-
mériki az Istent; de mivel tagadták a' Jézus
Christus igaz örökké való Istenségét, így
bólnak, Ján. 8. v. 19. *Hól vagyon a' te Atyád?*
kiknek Idevezitők így felele, ugyan ott:
*sem engemet nem esmértek, sem az én Atyá-
mot; ha engemet ismérnétek, az én Atyamat-
is ismérnétek.* Okát adgya mondásának az
16-dik versben: *mert én egyedül nem va-
gyok, hanem én és az én Atyám, a' ki el-kül
dört engemet.*

Hallyátok szegény el-csábított Uni-
táriusok, hogy Istennélkül vattok, és nem
igazán hivatartok Unitáriusoknak, mint-
ha egy Istent tisztelnétek: mert nincsen
annak Istene a' ki a' Jézus Christus igaz
Istenségét tagadgya.

De itt azt mondgyátok:

*Nem lehet az, hogy az Fiú Isten olyan Isten
légyen*

56 *Az egy Isteni állatban lévő Három
légyen mint az Atya: mert, a Fiúnál nagyobb
az Atya az emberek között is.*

Fel. Jaj bégény lelkék melly igen meg-
vakulatok, tudgyátok-é mit mond Isten,
Esa. 55. v. 8. *Nem olyanok az Istennek gon-
dolati mint a ti gondolatitok, sem az Istennek
útai mint a ti útaitok* Nem olyan *Atyaság*
és *Fiúság* vagyon az egy Isteni természetben,
mint az emberek között 1. *mert az em-
berek között, az Atya elébb való a' Fiú-
nál; de az Isteni természetben idővel, nem
eléb való az Atya a' Fiúnál: mert a' Fiú ö-
rökké valóságnak Attyának mondatik,*
Esa. 9. v. 6. 2. *mert az emberek közt az*
Atya személye és a' Fiú személye, nem a-
zon egy emberi személyhez csatoltatott
állatban s' természetben vagyon; hanem
külömböz az Atyának az ó természetű a'
Fiúétul; az az, az Atyának természetűi nin-
csen a' Fiú természetiben, sem a' Fiú az
Atya természetiben; de az Istenségben,
az Atya a' Fiúban és a' Fiú az Atyában va-
gyon azon egy Isteni természetre nézve,
Ján. 14. v. 11. *En az Atyában és az Atya*
én ben-

Személyeknek mutató Tüköré. 57
én bennem vagyon. 3. *mert az emberek*
között, az Atyának a' fiúval nincsen azon
egy méltósága, ereje, bölcsessége, tisztessége,
&c. *mert sokszor a' fiú méltóságosabb,*
erősebb, bölsebb, tisztességebb az A-
tyánál; de az Isteni természetben az Atya
nem méltóságosabb, nem erősebb, nem
bölsebb, &c. az Fiúnál; Ján. 5. v. 21, 23.
*Miképpen az Atya támaszt balottákat, azon-
képpen a' Fiú is a' kiket akar meg-elevenít.*
Hogy mindenek tiszteljük a' Fiút, miképpen
*tisztelik az Atyát: mert egyenlő dicsőíté-
güek, Ján. 17. v. 15. Atyám dicsóíts-meg*
*a' te Fiadat azzal a' dicsőféggel melly dicsőfé-
gem volt te nálad, minek előtte ez világ len-
ne: hogy a' te Fiad is dicsóítsen tégedet.* 4.
*mert, az emberek közt az Atya munkál-
kodhatik a' fiú nélkül, az Fiú-is az Atya*
*nélkül; de az Isteni természetben, az A-
tya nem munkálkodhatik a' Fiú nélkül és*
a' Fiú-is az Atya nélkül, Ján. 5. v. 19.
Ládd szegény el-csábult lelek, hogy nem
*olyan Atyaság és Fiúság vagyon az Istén-
ségben, mint az emberek között, és hogy*
egyenlő

58 Az egy Isteni állapotban lévő Három
egyenlő örökké való Isten a' Fiú az A-
tyával. Az Ur nyissa-meg, meg-vakúlt
szemeiteket, mint Sz. Pálnak, *Tel. 9. v.*
17. hogy láthassátok a' Jésus Christus ó-
rökké való Istenségét.

VI. K. *Attyok-é Isten azoknak,*
kik a' Jésus Christus örökké való Isten-
ségét tagadgyák?

Fel. Nem. 1. Mert Isten az ő örökké
való Szent Fiában lótt a' Választottnak
Attya, melly bizonyos időben emberi tes-
tet vótt-fel, *Gal. 4. v. 4.* *Ki bocsátá Isten*
az ő Fiát, ki Afzszonyi-állatsul lótt, ki a' tör-
vény alá adta magát, hogy azokat kik a' tör-
vény alatt valának, meg-váltaná, hogy fogad-
dott fiúságot vennének. Ez a' fogadott fiú-
ság penig nem az emberi természetben
lótt; hanem a' Jésus Christus Isteni ter-
mészetének méltóságáért. (1) mert a' Jé-
sus Christus Isteni személyében választat-
tunk az örök életre; azért a' fiúvá való
fogadás is abban lótt, *Eph. 1. v. 4. 5.*
(2) mert az O Testámentomban-is a' vá-
lasztottak

Személyeknek mutató Tüköze. 59
lasztottak Istennek fogadott fiai vóltanak,
minek előtte az Istennek örökké való
Fia, a' testet fel-venné, *Esa. 62. v. 16.* és
64. v. 8. *Uram mi Atyánk vagy.* Kiben
vólt Attyok nékiek az Isten? Bizony e-
gyedül a' Jésus Christusban: mert minden
választottak csak a' Jésus Christusban lőt-
tenek Istennek örökösfi, ha örökösök, tehát
fiak-is, csak a' Jésus Christusban lóttének,
Rom. 8. v. 17. azért mondatik, hogy a' Jé-
sus Christus (Isteni személyére nézve)
tegnap és ma ugyan azon vólt, mind örökké-is
ugyan azon léfzen. *Sidók. 13. v. 8.*

2. Mert, csak azok Istennek Fiai, a' kik
a' Jésus Christust a' testben vórték, mint ó-
rökké való Isten, *Ján. 1. v. 12.* *Valakik-ötet*
bé-vűvék ada azoknak ilyen méltóságot, hogy
Istennek fiai lennének. Micsoda ütet ven-
ni? Ugyan ott meg-mondgya Sz. János,
kinni az ő Nevében: az az hinni, hogy az
Ige ki a' testet fel-vótte, örökké az Istennél
vólt, és az az Ige Isten vólt. Nam azt tésfi
azért venni a' Jésus Christust, hogy hinni
a' Christust Szűz Máriától született em-
bernek

60 Az egy Isteni állásban lévő Három
bernek lenni: mert ezt a' Sidók-is hitték;
de mivel ő Felségét igaz Istennek lenni,
nem hitték; sőt káromlották, ennek oká-
ért őket *ördög Atyául valóknak mondgya,*
Ján. 8. v. 44.

Hallyátok Szegény lelkek: *Tinéktek
nem Atyátok az Isten; ti az Istent a' könyör-
gésben Atyátoknak nem mondhattátok;*
mert senki a' Jéhus Istenége nélkül az I-
stent Atyának nem mondhattya: mert
a' Sidók-is Atyóknak mondgyák vala az
Istent; de mivel a' Jéhus Kristus igaz
Istenségét tagadták, hallyátok mit mond
nékik: *Ha az Isten volna Atyátok, szeret-
nétek engemet, mert én az Istentől származ-
tam: Ti az ördög atyául valók vattok,* Ján.
8. v. 44. Az Ur Isten könyörüllyön rajta-
tok ismérteff-meg veletek, Szent Fiának
örök Istenségét.

VII, K. *Idvezülhetnek-e azok
a' Jéhus Kristus által, kik a' Jéhus
Christus örökké való Istenségét tagad-
gyák?*

Fel.

Személyeknek mutató Tüköre. 61

Fel. Nem. 1. mert a' kik a' Jéhus Chri-
stus igaz örökké való Istenségét tagad-
gyák s' ő Felségébé mint Istennek örökké
való Fiában nem hisznek, azok nem Isten-
nek; hanem ördögnek fiainak mondar-
nak. *Idvezitőnk mondgya ezt a' Sidóknak,*
kik az ő Felsége Istenségét tagadták,
mondván: *egy Atyánk vagy az Isten,* Ján.
8. v. 14. Kiknek így felele: a' 44. dik
versben, *Ti ördög Atyául valók vattok: okát
adgya: mert nem hisztek énnékem,* vers. 46.

2. Mert az idvezleg és az örök élet, áll
a' Jéhus Kristus igaz Istenségének ismé-
retiben és ő benne való hitben, 1 Ján. 5.
v. 20. *Mi tudgyuk hogy az Istennek Fia el-
jött, és adot minékünk értelmet, hogy ismér-
jük azt a' ki igaz: és vagyunk abban az igaz-
ban az ő Fiában a' Jéhus Christuban, Ez az
igaz Isten, és az örök élet. Innon eszeben
veheti minden, valaki a' Jéhus Christuban
nem hiszen, mint igaz Istenben hogy an-
nak örök élete ninszen: mert emberi, nem
a' Jéhus Kristus emberi természetű, ha-
nem az ő Isteni természetű idvezitő: mine*

C 7

Idve-

Idvezítők mondgya: *En örök életet adok az én juhaimnak, Ján. 10. v. 28. Miképpen ad örök életet a' Jésus Kristus? Isteni természetire nézve, mellynek ereje által, a' meg-holt emberi természetet az halálból fel-támasztotta, vers. 17. az én életemet le-tésem hogy ismét fel-vegyem azt.* Az emberi természet pedig, maga magát fel nem vehette; hanem az ő Isteni természeti, vőtte-fel a' testet az halálból, és úgy bizonyítottat-meg Isten Fiának lenni, és nem csak csupa embernek lenni, Rom. 1. v. 4.

3. Mert az idveffég és az örök élet, a' Jésus Kristus neve által adatik az idvezülendőknek, *Isel. 4. v. 12. Nincsen senkiben másban idveffég: és nem adatott emberek közt ég alatt más név, melly által kellene meg-tartatnunk.* Vallyon mellyik neve ez a' Jésus Christushnak? F: Ez, az a' Név: örökké valóságnak Attya: erős hatalmas Isten, *Esa 9. v. 9. és Immanuel, az az: mi velünk az Isten, Matth. 1. v. 23.* Nem idvezülhet tehát, az a' ki a' Jésus Christust csak csupa embernek hiszi, 4.

4. Mert valaki a J. Christust csak csupa embernek hiszi, az, az Istent hazuggá tési, *1 Ján 5. v. 10. A' ki nem hiszen Istennek, hazuggá tőtte azt: mert nem hitt a bizonyosság tételnek, mellyet tőtt Isten az ő Fia felől.* Micsoda az Istennek bizonyossága az ő Fia felől? F. Ez, hogy örökké való Isten, ki az időnek tellyes vóltában meg-jelent a' testben. Meg-bizonyítom ezt. 1. az O Testámentomból [1] mert Istennek mondgya, az Isten, *Esaías által, cap. 7. v. 14. Imé egy Szűz fogad, és sűl fiat, és nevezed azt Immanuelnek.* Ez pedig a' Jésus Kristus Isteni természetinek Meve, a' mint az Angyal magyarázza, *Matth. 1. v. 23.* [2] mert örökké valóságnak Attyának, erős hatalmas Istennek mondgya, *Esa. 9. v. 6.* 2. az U Testámentomból [1] mert az Isten edgyetlen egy szűlött Fiának mondgya, *Ján. 1. v. 14.* [2] mert az ő Kereszt-segékör, ilyen szózatot ad Isten, a' Jésus Kristus felől; *Ez amaz én szerelmas Fiam, kiben én meg-engeszteltettem, Matth. 3. v. 17.* Miképpen pedig a' Jésus Kristus, Isten-

64 *Az egy Isteni állatban lévő Három Istennek Fia? F. Sokszor meg-mondottuk már; nem emberi természetire nézve: mert ugy Mária Fia; hanem Isteni természetire nézve, mint a' Dávid által Isten tanit. Solt. 2. v. 7. En Fiam vagy te ma születek tégedet: így soha egy teremtet állatott-is Isten Fiának nem mondot, azt mondgya Sz. Pál: Sidók. 1. v. 4. Mellynek mondotta valaha az Angyalok közzül: En Fiam vagy te, én ma születek tégedet: és ismét: En Attya leszek ő néki, és ő Fiam leszen énnekem, mint-ha mondaná senkinek sem mondotta.*

5. Mert valaki a' Jésus Christust csak csupa embernek hiszi lenni, az, a' Jésus Christust meg-tagadta, és már régen a' kárhozatra bé-irattatott, Judás. v. 4. Bé jöttek alattom valami emberek kik először még régen bé-irattattak a' kárhozatra; kik Istentelenek, &c. Kik amaz egyedül való Urat s' Istent, és a' mi Urunk Jésus Christust meg-tagadják. Kicsodák tagadják-meg a' Jésus Christust? F. nem azok a' kik ő Felségét hiszik Szűz Máriától születtenek

65 *Személyeknek mutató Tüköre.* 65
nek lenni; hanem a' kik tagadják az ő igaz örökké való Istenségét, mint a' Sidók, Ján. 10. v. 33. Felelének neki a' Sidók, mondván: A' jó cselekedetért nem kövezünk meg hanem a' káromlásért; mert te ember lévén, Istenné térsed magadat. Hasonlóképpen, Ján. 5. v. 18. Akarják vala a' Sidók őtet meg-ölni, mivel hogy az Istent saját Attyának mondotta volna, az Istenhez magát egyenlővé tévén.

Hallyátok hegény el-esábúlt lelkek; Ti akar mint mondgyátok; a' Jésus Christus által idvezülünk; de nem idvezülhetek: (1) mert ti-is tagadjátok a' J. Christusnak igaz örökké való Istenségét (2) mert ti-is káromkodóknak s' bálvány-imádóknak mondgyátok (a' Sidókkal) azokat, kik a' Jésus Christust, igaz Istennek valyák s' hiszik. Az Ur könyörülyön rajtatok s' ismérteffe-meg veletek a' Jésus Christus igaz Istenségét, mint amaz három ezer Sidókkal meg-ismérteté, kik a' Sz. Péter praedikálására meg-térének: mert addig nem leszen semmi közötők a' Jésus

sus Christussal, azt mondgya Szent Pál: *Micsoda edgyessége vagyón Christusnak a' Beliall, 2 Cor. 6. v. 15. Kicsoda a' Beliall!*
 F. Minden valaki a' Jésus Christus igaz Isteniségét tagadgya; hanem csak csupa teremtet állatnak tattya, s' még-is Isteni tisztelettel tiszteli és imádgya: *mert a' Jésus Christusból bálvánt csinál; ugyan-is Bálvánt imád az, valaki teremtet állatot Isteni tisztelettel tisztel: Térjetez a' Jésus Christushoz, bágény lelkek, ha idvezülni akartok.*

VIII. K. *Bálványimádók-é azok kik a' Jésus Christust, mint igaz örök-ké való Istent imádgyák?*

Fel. Azt mondgyák ma ezek az Unitáriusok mi felöllünk, mellyet soha még sem Ariánusok sem Sociniánusok, mi felöllünk nem mondottak; *De ezért mi Bálványimádók nem vagyunk.*

1. Mert mi teremtet állatot, minémű a' Jésus Christus emberi természeti, (magánossan) nem imádunk; hanem az Isteni

Isteni szemelt, melly a' testben meg-jelent, azt imádgyuk: mert az örökké Istennél volt, és igaz Isten volt, *Joh. 1. v. 1.*

2. Mert ha mi azért bálványimádók volnánk, tehát az Angyalok-is bálványimádók volnának: mert a' Jésus Christust, mint Istent imádgyák, *Sidók. 1. v. 6. Imádgyák őtet (az Istennek Fiát, vers. 1.) az Istennek Angyalai.*

3. Mert szintén olyan tisztességgel tisztelendő a' Jésus Christus Isteni ni természetire nevezve, mint az Atya, *Ján. 5. v. 13. Mindenek tisztellyék a' Fiút, miképpen tisztelik az Atyát: a' ki azt (a' testben) el-küldözte:*

Itt fordítsuk-meg az ő káromló vádgyokat az Unitáriusok (vagy inkább Dualisták két Istenűek) *Bálványimádók,*

1. Mert ők a' Jésus Christust csak csupa teremtet állatnak hiszik s' vallyák, s' még-is Isteni tisztelettel imádgyák: átkozott pedig, *valaki teremtet állatban veti remenségét, Jer. 17. v. 5.*

2. Mert ők a' Jésus Christus *nevében-és ke-*

68 Az egy Isteni állatban lévő Három is kerestelkednek: nem szabad pedig teremtetett állatnak nevében kerestelkedni; 1 Cor. 1. v. 13.

Láttatók begény el-csábított lelkek, hogy nem láttatók szemetekben a' nagy ereinekétségnek s' bálványozásnak gerendáját, még-is a' mi szemeinkben akarjátok, az bálványozásnak szálkáját keresni; de olyát mi bennünk nem találtok: mert mi az Egy Isteni természetben lévő örökké áldandó és imádandó Atya, Fiú és Szent Lélek Istent imádjuk. Azért mi Bálvány imádók nem vagyunk.

HARMADIK RESZ.

A SZENT LELEKRŐL.

I. KERDES.

A Szent Lélek igaz valóságos örökké való Isten-e?

Fel. Az, 1. Mert az egy Isteni természetnek harmadik személye: mint az Első részben meg-mutatók. Lásd, a' 4-dik Kérdést.

Mert világos szókkal Istennek mondatik

Személyeknek mutató Tüköre. 69

datik, az O Testámentomban Solt 95. v. 7. ó a' mi Istenünk &c. ma ha az ó szavát hallándgyátok. Ezt az helyet Sz. Pál a' Szent Lélekre magyarázza, Sidók. 3. v. 7. Annak-okaért a' mint mondgya a' Szent Lélek: ma, ha az ó szavát hallándgyátok, &c. Az Új Testámentomban sok helyeken, (1) Tsel. 5. v. 34. Miért foglalta-el a' Sátán a' te szívedet, hogy hazudnál a' Szent Lélek ellen: nem embernek, hanem Istennek hazudál. (2) 1 Cor. 3. v. 16. Ti az Istennek Templomi vattok, és az Istennek Lelke lakozik ti bennetek.

3. Mert Isteni tulajdonságok tulajdonítottanak a' Szent Léleknek: minéműek (1) az örökké valóiág: mert vólt világ teremtetése előtt örökké az egy Isteni állatban az Atyatul és Fiútul, örökké származván, Ján. 15. v. 26. Ez a' származás pedig, öröktől fogván való az Isteni természetben, minden változátnélkül: mert az Istenségben nincsen semmi változás. (2) az Teremtés: mert a' Szent Lélek Isten szintén ugy teremtette ez világot, mint az

70 Az egy Isteni állatban lévő Három
Atya Isten, Solt. 95. v. 6, 7. Hajcsuk meg
térdeinket a' mi Teremtő Jehovánk előtt:
mert ő a' mi Istenünk, &c. ma ha az ő szá-
vát hallándgyátok, &c. Ezt pedig a' Szent
Lélek Istenre magyarázza Saent Pál, Sid.
3. v. 7. Ha fölöképpen a' minden tudás, min-
denütt valóság Isteni gondviselés, Isteni tisz-
telet, és minden Isteni tulajdonságok, a'
szent Írásban a' Szent Lélek Istennek tu-
lajdonittatnak: azért igaz örökké való
Isteni személy.

11. K. Az Szent Lélek, vallyon
ugyan meg-külömböztetett Isteni sze-
mély-e, az Atyának személyétül?

Fel. Bizonyára meg-külömböztetett
Isteni személy az Istenségben.

1. Mert a' Jésus Christus keresztsége-
kor: az Atya Isten szólván az égből, a'
Fiútul: Ez az én szerelmes Fiam, &c.
a' Szent Lélek mint egy Galamb, le-száll
a' Jésus Christusra. Ezt senki nem ma-
gyarázhattya az Atyára: hanem-ha a' Sz.
Írást meg-akarja hamissolni: mert itt
külön

Személyeknek mutató Tüköre. 71

külön tétetnek ez Három Személyek:
Atya, Fiú és Szent Lélek Isten, Matth. 3. v. 7.

2. Mert bizonyos személybeli csele-
kedeteket cselekefzik, mellyek egyedül a'
Szent Lélek Istenről mondatnak, miné-
műek. (1) Vezérelni minden igazságban,
Ján. 16. v. 13. Ez a' munka mindenütt a'
Szent Írásban a' Sz. Lélek Istennek tulaj-
donittatik; Lásd, Solt. 143. v. 10. En I-
stenem vagy te: a' te jó Lelked vezérellyen
engemet egyenes úton. (2) Ujjá-szólni,
1 Cor. 6. v. 11. Meg-szenteltettetek az Ur
Jésus Christus nevében, a' mi Istenünk Lelke
által. Itt is, az Három személyek kü-
lön tétetvén a' Szent Lélek Isten, meg-kü-
lömböztetik az Atyának és a' Fiúnak sze-
mélyétül. (3) Az hallott dolognak meg-be-
széllése, Ján. 16. v. 13. nem szól ó ma-
garul; hanem a' mellyeket hall, azokat jelen-
ti-meg: Kíül hall vallyon? Az Atyátul
és Fiútul, mellyeket hárman az egy Isteni
természetben öröktül fogva végeztenek
s' végeznek. (4) Az Atyátul júni a' vá-
lasztottakhoz. Ján. 24. v. 16. En kérem az

Atyát

72 Az egy Isteni állásban lévő Három Atyát, és más vigasztalót bocsát nektek: Itt-is a' Jéhus Christus, az Atyától világos igékkal megkülömbözteti, a' Szent Lelket.

3. Mert a' Szent Lélek Isten természetéről bizonyítást, hogy mi az Atya Istennek fiai vagyunk a' Jéhus Christusban, Rom. 8. v. 16. A' Szent Lélek természetéről bizonyítást, hogy mi Istennek fiai vagyunk. Ímé, Gal. 4. v. 6. Ki bocsátá Isten (az Atya) az ő Fiának Lelkét (mert a' Fiútul-is származik) a' ti szíveitekben, ki azt kiáltja: Abba, az az: Atya. Itt-is megkülömböztetik az Atyától és a' Fiútul: mert maga az Atya ezt nem kiáltja a' mi szíveinkben; hanem a' Szent Lélek Isten, ki fohászkodásokat és könyörgéseket indít a' mi szíveinkben, Rom. 8. v. 26.

4. Mert a' Szent Lélek Isten, az ő munkáituls' ajándékítul megkülömböztetik, I Cor. 12. v. 4. 11. Az ajándékokban különbség vagyon, de ugyan azon lelkek: Ki az ő ajándékít osztoгыattya mindennek, a' mint akarja. Ez az oka hogy Sz. Pál az Istennek

Személyeknek mutató Tüköre. 73 nek Szerelmét, a' Jéhus Christusnak Kegyelme, a' Szent Léleknek közösülésétül megkülömbözteti, mint az Isteni természet Harmadik személyének munkáját: mert a' Sz. Lélek, az a' ki minket a' Jéhus Christussal edgyé tött, I Cor. 12. v. 13. és az Atya Istennek fiaivá el-peccétel, mint, mostan jelentők.

5. Mert a' Szent Lélek nevében-is kerestelkedünk a' Jéhus Christus parancsolattýából, Matth. 28. v. 19. Kerestelnyerek Atyának Eitúnak és Szent Léleknek nevében. Ezekből megtorfzik hogy a' Sz. Lélek Isten, igaz valóságos Harmadik személye az egy természetű Isteniségnek.

De itt ezeket mondgyák:

1. A' Jéhus Christus felmeneteli előtt nem volt a' Szent Lélek, Jan. 7. v. 39.

Fel. Vaj volt. 1. mert a' Prophéták sőt meg Noë-is a' Szent Lélek Isten tapintása által szólottanak, Per. 3. v. 18, 19. 2. mert Dávid-is a' Szent Lélek által szólott, Irel 1. v. 16. Szükség volt bé telni az Irafoknak, melyet megjóvendölt volt, a' Sz.

74 *Az egy Isteni állatban lévő Három Lélek, a Dávid által.* Ezért mondgya Dávid: *Az Jehovának Lelke szállot én általam,* 2 Sam. 13. v. 2. Hát miképpen mondatik, hogy nem volt a' Jésus Kristus megdicsőíttetéle előtt, a' Szent Lélek? Nem az ő személybéli állatgyára nézve; hanem az ő bőséges ajándékainak ki-töltésére nézve; melyet Isten Joelnél meg-jövvndölt vala, és Sz. Péter a' Jésus Kristus menyben fel-meneteli után, el-küldetet Szent Lélek Istennek bőséges ajándékira magyarázza, Tsel. 2. v. 16, 17, 18. *Ez az, a' mi meg-mondatott a' Joel Prophétátul: léssen az utó-ló időkben, ki-töltök az én Lelkem-ből, &c.*

II. *A' Szent Lélek csak Istennek ajándéka, azért nem Isteni Személy.*

Fel. Nem rontya-el ez a' Szent Lélek Istennek Isteni személyét. 1. mert a' Sz. Lélek az ő ajándékira nézve mondatik Isten ajándékának, a' mennyiben egyenlő akarat tal osztogattyák az ő ajándékot, Galat. 4. v. 6. 2. mert a' Fiú Isten is a' Jésus Kristus, mondatik Isten ajándékának.

75 *Személyeknek mutató Tüköve.* nak, Ján 4. v. 10. a' mennyiben az Atya Isten, a' Christusban minden lelki és testi ajándékokat osztogat az hiveknek, Rom. 8. v. 32. De azért senki nem tagadhatya hogy a' Jésus Christusnak nem volna személye.

III. *A' Szent Lélek küldetik az Atyától és Fiútul: azért nem lehet az Istenségnek Harmadik Személye.*

Fel. 1. Küldetik engyenlő akaratból, nem kénserítésből. 2. Három egy-máshoz hasonló személyek küzzül-el küldetik: hetik edgyik, még az emberek közö-is; de ugyan meg-marad az ő méltóságok, igaz emberségek, személyek: mennyivel inkább meg-lehet az Isteni természetben, az holt semmi változás nincsen.

IV. *A' Szent Lélek, az Istennek ereje: azért nem az Istenségnek Harmadik Személye,* Luk. 1. v. 35.

Fel. Vaj nem. 1. mert meg-mutatok, hogy a' Sz. Lélek Isten, bintén ollva örök-ké való mindenható, &c. Isten, mint szintén az Atya. 2. mert itt a' magosságos Istennek

76 *Az egy Isteni állatban lévő Három ereje, nem egyéb ; hanem a' Szent Lélek Istennek ereje : meg-terfik, a' Jésus Christus fogantatásából : mert az Angyal a' Szent Lélek Istennek tulajdonittya, Matt. 1. v. 20. A' mi ő benne (Máriában) fogantatott, a' Szent Lélektől vagyon. 3. Mert az Istennek ereje, a' Szent Lélek Istennek mindenhatóságának ereje, s' ajándéka, Idvezítőnk mondgya : Tsel. 1. v. 8. Vesszitek a' Szent Léleknek erejét. 4. Azt kérдем tülletek Unitáriusok, ha az Szent Lélek csak az Istennek ereje s' nem az Isteniségnek harmadik személye ; Miért keresteltek tehát, így : Atyának, Fiának és Szent Léleknek nenében ? Hízzem ha csak az Istennek ereje (a' mint mondgyátok) nem kellene jádzanotok, megkülömböztetvén az Atyát az ő Fiától és erejéről. 5. Ha csak Istennek ereje a' Sz. Lélek, miért hogy az Apostoli Hirnek ágazatiban, harmadik rendben így bőltek : Hízzem az Istennek Szent Lelkét, miért különöböztetitek meg az Istennek Lelkét az Egy Istentől ? Azért : mert tévelyegtek.*

III. K.

Személyeknek mutató Tüköre. 77

III. K. *Idvezülhetnek-é azok kik a' Szent Lélek Istennek igaz Isteniségét tagadgyák ?*

Fel. Nem mind addig mig abban az Tévelygésben maradnak. Mert a' Választottaknak idvesség az Egy megoszolhatatlan Isteni természetben lévő Atya, Fiú és Szent Lélek Istentől függ.

1. Mert az Atya Szerelméből adta Sz. Fiát a' Választottakért, Ján. 3. v. 16. Ugy szerette Isten e' világot, hogy az ő edgyetlen egy szülött Fiát adná, hogy minden, valaki hiszen ő benne, el ne vesszen, hanem örök élete legyen. Vólt tehát a' Jésus Christus Máriától való születése előtt : mert Istennek egy szülött Fia vólt minek előtte, a' Választottakért ez világra testben elküldené : mellyet valaki nem hiszen, annak örök élete nem leszzen, hanem kárhozatban marad, Ján. 3. v. 36.

2. Mert a' Fiú, az időnek tellyes vóltában, az ő személybéli valóságára testet vótt fel magára, Ján. 1. v. 14. hogy az emberi

D 3

testnek

78 *Az egy Isteni állatban lévő Három*
testnek szenvedése s' vére-hullása és halála
által a' válatzottakat bűnökéből meg-
fáditaná, Phil. 2. v. 6. *Mikor Istennek formá-*
jában volna, nem alátáragadománnak lenni
az Istennel való egyenlőséget; hanem ő magát
meg-üressítvén szolgálai formát vón magára;
hasonlatos lóts az emberekhez (a' bűnön ki-
vül) emberi ábrázatban találtaték, &c.
Vólt tehát a' Jésus Christus, Máriától va-
ló születése előtt; mert egyenlő Istenség-
ben vólt az Atyával; ezért mondgya má-
sut, Sz. Pál, a' mi hitünknek nagy ritka,
Isten jelent meg a' testben, Tim. 3. v. 16.
Vallyon miért jelent meg, hogy ő általa
örök életünk lenne, Rom. 6. v. 23. Isten-
nek ajándéka az örök élet, a' mi Urunk Jésus
Christusban. A' ki ezt nem hiszi nem idve-
zül; hanem el-kárhozik, Ján. 3. v. 36.

3. *Mert a' Sz. Lélek Isten, az Atyának*
szerelmét és a' Fiú Isten által lótt váltsá-
gor, a' mi lelkeinkel el-hiteti, és az örök
életre minket el-pecséttel, Rom' 8. v. 15,
16, 17. A' Fiúágnak lelkét vótták, ki által
kiáltjuk: Abba, szerelmes Atya: és a' Szent
Lélek

Személyeknek mutató Tüköre. 79
Lélek részen bizonyoságot, a' mi lelkeinkel ed-
gyütt, hogy mi Istennek fiaí vagyunk: Hogy-
ha fiak tehát örökösök is, Istennek örökösí, és
a' Jésus Christusnak örökös társai. Ehp. 1. v.
13, 14. Meg-pecséttettetek az ígértnek
Szent Lelkével, ki a' mi örökségünk (tudni-
illik az örök életneknek) záloga. Eze-
ket egy summában tébi-le Sz. Péter 1. lev.
2-dik réb. v. 3, 4. Az Istennek rendelése sze-
rént való választottaknak, a' Szent Lélek-
nek meg-szentelésére, a' Jésus Christus vé-
rének reánk való árradására: az Istennek
kegyelme adassék néktek bőségesí. Aldott az
Isten és a' mi Urunk Jésus Christusnak atya,
ki újjonná súlt minket (a' Szent Lélek által)
az örökségre melly el nem veszhét, meg sem
makuláltathatik, melly minékünk mennyek-
ben tartatik. Hallyátok-é ezt szegény
lelkek, itt az idveffégnek dolgában külön
tétetnek az Atya, Fiú és Szent Lélek Isten:
mellyet ha még is nem hisztek, tuttotok-
ra légyen hogy a' Szent Lélek Isten ujjá
nem szúl titeket az örök életre és nem id-
vezültök, ha a' Szent Lélek Istennek az

80 Az egy Isteni állatban lévő Három
Atyától való személybeli külömbségét
nem hiszitek. Az Ur könyörüllyön raj-
tatok s nyissa-meg lelki szemeirek, hogy
láthassatok a' Szent Léleknek igaz való-
ságos Istenségét.

IV. K. *Igazán kerestelkednek. é
azok Atyának, Fiúnak és Sz. Lélek-
nek, nevében, kik a' Jésus Christus-
nak és Szent Léleknek Istenségéjét
tagadgyák?*

Fel. Nem igazán kerestelkednek.

1. Mert azok kik a' Jésus Christus
igaz Istenségét tagadgyák, a' Jésus Chri-
stust *teremtett* állatnak hiszik, s' ugy ke-
restelkednek az ő *nevében*, mint teremtet
állat nevében: a' melly rettenetes nagy
gonosság. 1. mert az Istennek tisztel-
ségét teremtett állatra ruhazzák, mellyet
Isten meg-tiltot, *Jesu. 42. v. 8. En va-
gyok a' Jehova, és az én dicsőségemet másnak
nem adom.* Hallyátok *Unitáriusok*, ha az
Jésus Christus, nem Jehova; hanem te-
retet állat, hogy *meritek a' kerestésben*
való

Személyeknek mutató Tüköre. 81
való Istennek dicsőffségét, a' Christusnak
adni? 2. mert teremtet állat nevében...
nem szabad kerestelkedni, az igaz Iste-
ni ismémentiben lévő embereknek, ezt ta-
nította Sz. Pál, 1 Cor. 1. v. 12. *AVagy a'
Pál nevére kerestelkettek-é:* mintha mon-
daná; nem az én nevemben kerestelket-
tetek-meg, azért ne neveztetsetek az én
nevemről. En-is azt mondom, ha a' Chri-
stus csak *csupa* ember, ne kerestelkedgye-
tek a' Christus nevében, és ne nevezétek
magatokat a' Christusról: mert nem his-
tek a' Christusban mint *Istenben*.

2. Mert a' kerestés az Új Testámen-
tomban nem egyéb, hanem az Isten-
tött kegyelembéli frigy-kötésnek, *külső
szémere s bélyege:* miképpen az O Testá-
mentomban, a' környül metéikedés volt
az Isten frigyének jegye, *Terem. 17. v. 17.*
Immár pedig a' ki a' Jésus Christust és Sz.
Lelket igaz Istennek nem hiszi lenni, an-
nak nevében nem kerestelkedhetik: mert
az Isten, és nem teremtet állat kötött az
emberrel frigyet, mellynek jele a' kerest-
ség.

82 *Az egy Isteni állatban lévő Háromtség. Hallyátok Unitáriusok, ha az Jésus Christus nem igaz örökké való Isten: miért keresztelkettek az ő nevében, miért akartok teremtet állat nevében frigyot kötöni Istennel? Jaj tinéktek: mert átkozott valaki teremtet állatban veti reménségét, Jere. 17. v. 5.*

3. Mert a' Szent Léleknek belső újjá szülő kegyelmével ótve köttetett külső kereshzség, nem egyéb hanem, a' jó lelki-isméretnek Istennel való szövetsége, 1 Pet. 3. v. 21. Immár pedig a' ki a' Jésus Christus és Szent Lélek Istenségét tagadgya, az nem kereshzkelkedhetik ezeknek nevében. mert a' kereshzség, a' mint hallyuk, Istennel való szövetség. Hallyátok Unitáriusok, ha a' Jésus Christus és Szent Lélek nem igaz valóságos Isten, a' mint ti mondgyátok; tehát vagy jó lelketek ismeretei nincs (az az, újjá nem búlettettetek és az Istent nem ismeritek) vagy hogy igaz kereshzségtek nincsen.

4. Mert Idvezitónk el-küldvén Tanítványit, úgy parancsollya a' kereshzséget, hogy

Személyeknek mutató Tüköve. 83
hogy azon egy Isteni Név-ben lévő három meg-külömböztetett személyeknek nevezetivel kereshzkellyenek, Matth. 28. v. 19. El-menvén tanítsatok minden (hivatalos) népeket, Atyának, Fiúnak és Sz. Léleknek nevében. A' ki pedig a' Jésus Christus és Sz. Lélek Istenségét tagadgya, az nem azon egy Név-ben kereshzkelkedik: mert az Atyát Istennek hiszi, de a' Fiaat teremtet állatnak, a' Szent Lelket pedig csak Istennek erejének. Hallyátok Unitáriusok, nincsen néktek igaz kereshzségtek: mert nem azon egy Isteni természetben lévő meg-külömböztetett Isteni személyek Nevében kereshzkelkedtek, s' még-is az Atya, Fiú és Szent Lélek által akartok idvezülni. De tudgyátok-meg, hogy valamedig így tévelyektek, mind addig, az idveség felölli reménségtek nem lehet, és igaz kereshzségtek-is nincsen.

V. K. Szabadé azokat Komájul hini, kik a' Jésus Christus és Sz. Lélek Istennek igaz Istenségét tagadgyák?

Fel. Nem szabad. 1. Mert a' komák tutorságot fogadnak-fel az Istennek *gyülekezete* előtt, hogy a' kisdedet az Istennek igaz *isméretiben* nevelterik szüléjekkel s' azoknak holtok után pedig fel-neveléseket, az egy Isteni állatban lévő Atya, Fiú és Szent Lélek Istennek *isméretiben*, tudományában és tiszteletiben ígérlik. Im-már ha *Unitárius* Komádra marad gyermeked, el-szakasztya Istentől, és arra taníttya, hogy a' Fiú és Sz. Lélek a' kinek nevében meg-keresztelkedet, nem örökkévaló Isteni személyek.

2. Mert a' Komáskodásban azt jelentyűk, hogy a' kik által Istennek külső frigyében kisdedinket bé-múratyuk, azokkal egy Istenünk, egy hitünk s' egy *Christusunk*, egy vallásunk vagyon. Sz. Pál mondgya: *Egy az Ur, egy az hit, egy a' kereszttség*, Eph. 4. v. 5. Az *Unitáriussal* pedig nekünk nincsen egy Urunk (az az egy *Idvezítőnk*) egy hitünk és egy *kereszttségünk*: mert mi Atyának Fiúnak és Szent Léleknek nevében, úgy keresztelkedünk, mint egy

Személyeknek mutató Tüköre. 85
egy örök Isteni személyeknek Nevében; de az *Unitárius* nem úgy.

3. Mert nincsen az hit dolgában és az Isteni tiszteletben semmi edgyeffége az hívónak az hitetlennel, azt mondgya Sz. Pál, 2 Cor. 6. v. 15. A' szent Kereszttség pedig hitnek dolga, Eph. 6. v. 5. Azért nem kell ő véllek szövetséget vetni.

De Tudom hogy ezt mondgyák a' miéink.

Eleitől sagva, bé-vőtt szokás volt ez mi közöttünk: mi velünk azt csak nem hagyathatták-el, a' Pradikátorok.

Fel. 1. Eleitől fogva bizony vétkezettek: mert nem volt ő véllek egy Istenetek, egy hitetek s' egy keresztstégtek; azért nem kellett volna, a' szent Keresztstégnek külső *Sacramentumban*-is ő véllek edgyé lennetek.

2. Szintén így okoskodnak vala egy-fer a' *Sidók* *Idvezítőnkkel*, mikor azt állatgyák vala: *Szabad embernek Felsőségét akart-mi vétékért el-hadni*: mert úgy-mód, *Moses*

86 Az egy Isteni allatban lévő Három parancsolta; de meg-fel-el nékik Idvezitőnők, mondván: *Moses a' ti szíveteknek keménységéért engette volt meg; de nem volt úgy eleitől fogván, Matth 19. v. 3 - 8. Mi is azt mondgyuk: eleitől fogva nem úgy kellett volna ennek lenni.*

II. Ez nem egyéb, hanem a' mi szép egyességünknek meg háborítása.

Fel. 1. Eszvefztő volt volna tehát az Isten, mikor az idegenekkel való szövetseget tilalmazta az ő népétől, *Moses v. k. 7. v. 2. Szövetseget ne tégy vélek.*

2. Eszvefztő volt tehát Isten, azt parancsolván a' Corintusbélieknek, hogy vála-fzak-el magokat a' Jésus Christus igaz ismererén kívül valóktul: *Mennyetek ki ő közzülök és sakaszszátok-el magatokat azok-tul, és tisztátalant ne illessetek, 2 Cor. 6. v. 17.*

3. Nem jó edgyesség az, melly az Istennek parancsolattya ellé vagy on, csak most hallátok, hogy Isten parancsolattya: *Mennyetek ki az illyenek közzül; ugyan-is a' keresztesség edgyik az hit dolgai között, a' melly*

Személyeknek mutató Tüköre. 87
a' melly minket ő töllök meg-külömböz-t; mert, mi Atyának Fiúnak és Szent Léleknek Nevében, ugy keresztelkedünk; mint azon Egy meg-öszolhatatlan Isteni természetben lévő három személyek Nevében; de ők csak az Atyát tartják való-ságos Istennek; ellenben tagadgyák az Fiúnak és a' Szent Lélek igaz valóságos I-stenségét.

4. Nem jó edgyesség ez még-is: mert ezzel, láttatol jovallani az ő vallását, és így ötet az ő tévelygésében meg-erőfited s' jaj tenéked botránkozatónak, azt-mondgya Idvezitőnk, jobb volna, ma-lom-követ kötni nyakadra hogy nem-mint ezt cselekedni, *Matth. 18. v. 6, 7*

5. Bizony ha a' Jésus tanitványa akaré lenni, ezt az edgyességet meg-kell vetned: mert azért jött ő Felsege-cl testben, hogy az síú az ő Atyának ellensége légyen, a' leány-zó az ő Anyjának, a' Menye az ő Napának: és hogy az embernek ellensége légyen (az hit dol-gában) az ő háza népe, a' ki szereti attyát vagy annyát inkább hogy nem engemet, nem méltó

88 *Az egy Isteni állatban lévő Három méltó én hozzám, Matth. 10. v. 35, 36, 37. Immár válszfatok benne, a' Christust szeretitek inkább, vagy azokat kik a' Jé- sus Christust nem szeretik, mint örökké való Istent,*

6. Mivel a' külső Pólgári társaságra nézve edgyütt kell vellek laknotok, Pólgári s' városi társasághoz illendő Baratságot s' szeretetet tarthattok egymással: mert a' mennyire lehet mindenekkel békeességben kell nekünk élnünk, Rom. 12. v. 18. De a' mi az hit dolgát nézi, abban vellek szövetséget nem kell tartani; hanem ha remenség alatt hogy őket meg-nyerhessük, mint Szent Pál cselekedet, ki így szól: *Az erőtlennek lőttem egy mint erőtlen, hogy az erőtleneket meg-nyerném, 1 Cor. 9. v. 22.*

VI. K. *Szabad-e a' Jé- sus Christus és a' Szent Lélek igaz örökké való Istenségét hívó s' valló és imádó Embernek, Feleségül el-venni a' Jé- sus Christus és a' Szent Lélek Istensé- ségét tagadó, Leányzót vagy Aszszo- nyi-*

Személyeknek mutató Tüköre. 89

nyi állatot; vagy a' Leányzónak s' Aszszonyi állatnak olyan Fersfűhoz menni?

Fel. Nem szabad. 1. Mert Isten meg- titotta az ő népét, hogy mikor bé- mé- gyen a' Canaán földére, az ott lakó Isten ismérutin kívül lévő emberek leányit az ő Fioknak feleségül el ne vegye; sem az ő Leányát azoknak feleségül ne adgya, Mosés. v. k. 7. réb. v. 3. A' ki pedig a' Jé- sus Christus örökké való Istenségét tagad- gyja, az, Isten ismérutin kívül való ember, Idvezitőnk mondgya a' Sidóknak, kik az ő Felsége igaz Istenségét tagadták: *Sem engemet nem ismértek sem az én Atyámat, ha engemet ismérnétek az én Atyámat is ismér- nétek, igaz Istennek lenni: mert én az A- tyátul származtam, Ján. 8. v. 19-42.*

2. Mert az házasságban lévő személyek egy testé lesznek, Terem. 3. v. 24. nem le- het pedig az hiveknek az hitetlenekkel edgyessége, 1 Cor. 6. v. 15. *Micsoda ed- gyessege vagyon Christusnak a' Beliállal, az hi- vőnek*

vőnek az hitetlennel. Valaki pedig a' Jé-
sus Christus igaz Istenségét tagadgya, Bé-
liál az és hitetlen.

3. Mert az házaflágban élő femelyek-
nek, együtt kell Istent imádni és tisztelni,
mint Zachariás Ersebet Feleségével, Luk.
1. v. 6. A' ki pedig olyan leányzót vagy
aszszonyt véfzen; vagy a' Leányzó s' Af-
szony olly férfíhoz mégyen, a' ki a' Jé-
sus Christusnak és Szent Léleknek igaz
Istenségét tagadgya, azok egy fivel Istent
nem bógálhatták; hanem edgyik Isten-
nek a' másik Béliálnak izólgál: az hon-
nét származik gyakorta az házaflágbéli
gyűlölség és el-vetemedés.

4. Mert az ilyen házaflók, soha az ő
magzattyokat az Isteni ismértben fel
nem nevelhetik: az Atya azt kívánja,
hogy az ő vallásán lévő Prædikátor ke-
refztelyle-meg, az ő igaz vallásában ne-
vellye; az erének Anyja ismért azt kí-
vánja, hogy az ő Prædikátora kerestel-
lye-meg; s' az ő vallásában nevelheffe: és
igy láttyuk, hogy az ilyen házaflágban
edgyik

edgyik Istennek akarja szenteloi magzat-
tyát, másik Béliálnak. Ha külömben
nem lehet meg-edgyezédek, az Atya a'
férfiakat magának választja, s' az Anya
pedig, a' leányzókat magának tartja: az
honnét nem egyéb hanem házaflágbéli
háboruság s' gyűlölség származik.

5. Mert sokkor az ilyen házaflágban;
az hívót Istentől, el-hajtya az hitetlen fél,
az eretnekségre, Isten mondgya: *Moses.*
V. k. 7. v. 4. El-hajtya a' te fiadat, hogy ne
kövessen engemet, és idegen Istent tisztelnek.
Igy hajták-el az Isten ismértin kívül lé-
vő Asszonyok Salamont, s' Király 11. v.
1. Sok siralmas példáink vannak ma il-
lyenek, országunkban.

K. Hát ugyan nem szabad idegen vallásut
vagy Christus Istenségét tagadó aszszonyt s' le-
ányt venni feleségül, vagy olyan vallásu fér-
fúhoz menni?

Fel. Szabad ilyen véggel, hogy az hi-
vó Férfiú az hitetlen aszszonyt meg-nyerje
az Istennek; vagy az hívó Afzszony az
hitetlen férfiat nyerje az Istennek, mint
Szent

92 *Az egy Isteni állatban lévő Három*
Szent Pál mondgya: 1 Cor. 7. v 14. *Az*
hitetlen férjű meg szenteltetett az ő feleségé-
ben, és az hitetlen asszonyi-állat az ő férjé-
ben. De különben nem szabad, a' fel-
lyebb meg-mondott Okokért.

VII. K. *Igazán hívják-e minket*
az Unitáriusok, háromságoknak
vagy három Istenüeknek?

Fel. Ha az háromságon értenék, az egy
Isteni természetben lévő három Szemé-
lyeket, igazán hívának: mert Szent Já-
nos-is ezeket az egy Isteni állatban lévő
három személyeket, hitte s' vallotta, 1 Ján.
5. v 7. *Hárman vannak, &c. Atya Ige és Sz.*
Lélek: ez három egy; de mivel az három-
ságon a' mi hitünk s' vallásunk ellen, há-
rom állattal vagy természettel meg-kü-
lömböztetett, Isteneket értenék: ilyen
értelemmel nem igazán hívják, három-
ságoknak. 1. *Mert ez Istenre nézve*
káromlás, mi reánk nézve csufolás, mint
ezt régen Némelyek meg-bizonyították,
mikor a' mi Istenünket, három-fejű Cer-
berusban ábrázolták-ki, mellynek el-is
vöttek

Személyeknek mutató Tüköre. 93
vöttek juralmát: az Ur á daslék! most
olyanok nyilván nem hallatnak. 2. *Mert*
a' mi Istenünk állatnyában vagy Isteni ter-
mészeriben Egy, Moses. v. k. 6. rétz. v. 4.
Hallyad Izrael a' mi Istenünk, edgyetlen egy
Isten. Hallyad ma te-is Unitarie a' mi U-
runk Istenünk állatnyában vagy Isteni ter-
mészetiben edgyetlen egy Isten; de ab-
ban az Isteni természetben, vannak há-
rom egymástul meg különböztetett Iste-
ni személyek, *Atya Fiú és Szent Lélek Isten,*
a' mint meg-mutatám ide fellyebb.

VIII. K. *Igazán hívattatnak-e*
ma az Unitáriusok, Unitáriusoknak?

Fel. Nem igazán. 1. *Mert ő nekik*
két Istenek vagyon: edgyik Teremtetlen
Isten, minémű az Atya Isten; másik Te-
remtetett Isten, minéműnek hiszik s' val-
lyák a' Jesus Christust; azert ők nem Uni-
táriusok az az. Egy Istenűek; hanem
Dualisták az az, két Istenűek; mert biu-
tén olyan Isten-tiszteletel tisztelek és
imádgják a' Jesus Christust mint az Isten,
noha a' Jesus Christust csak csupa Terem-
zett állatnak hiszik, 2. *Mert*

94. Az egy Isteni állásban lévő Három

2. Mert az Isten, olyan tévelygésnek
lelkét boesátot rájok, hogy magok sem
tudják, mit higgyenek Isten és a' Jézus
Christus felől. Némellyek azt hiszik,
hogy csak egyedül az Atya Istent kell
imádni és tisztelni, noha ma ezt nyilván
nem merik vállalni, félvén az *Enyedi com-
planatiokor* ki-adatott *articulusul*. Né-
mellyek azt hiszik, hogy a' Jézus Christus-
is Isteni tisztelettel imádandó és tiszte-
lendő.

IX. K. A' Jézus Christus és a' Sz.
Lélek igaz örökké való Istenségének
tagadásán kívül, miket vállalnak és
hisznek az Unitáriusok a' Socinia-
nusokkal edgyütt?

Fel. Sokak azok, kik küzzül az fon-
tosokat im le-írom:

A' Szent Írásról azt vallyák.

1. Hogy a' Szent Írás sok helyeken meg-
vesztegettetett.

2. Hogy a' Szent Léleknek belső meg-
világosító Kegyelme nélkül, a' Szent Írást iga-
zán érthetni,

3. Hogy

Személyeknek mutató Tüköre. 95

3. Hogy az emberi okosság el-igazító
regulaja a' Sz. Írásban le-tött nehiűsegeknek.
(Ez az oka, hogy-ha ma a' Szent Írásból
próbállyuk a' Jézus Christusnak és a' Sz.
Léleknek örökké való Istenségét: hogy
a' Szent Írásnak némely helyét tagadgyák:
vagy az emberi okosság berint értik a' Jézus
Christusról és a' Szent Lélekről ízólló
Szent Írás szavait.)

Az Istenről azt vallyák.

1. Hogy az Istennek isméretre a' terem-
tett állatoknak szemléléséből ember nem ís-
hat semmiképpen.

2. Hogy az ember lelkében az Istennek
isméreti nem óttator-bé.

3. Hogy az Isten, nincsen Állattya szerine
mindenütt; hanem csak erejére s' munkájá-
ra nézve.

4. Hogy az Isten örök időnek előtte nem
tudta bizonyossan, a' történet szerént való dol-
gokat, mellyek mi reánk néz olyanok.

5. Hogy Isten senkit nem válatott örök
időneknek előtte az életre, és senkit nem ren-
delt a' kárhozatra; hanem maga akáratya
szerint

96 Az egy Isteni állatban lévő Három
szírint való jámborsággal idvezül és mag
akarattya szerint való gonoflagáéit kárbo
zik el az ember.

6. Hogy az Istenben vannak változások

Az emberről azt vallyák.

1. Hogy Adám az Isténtől, nem teremte
zett igazságban és szentségben.

2. Hogy az ember az eset után nem ja
gantatik és nem szálettetik eredendő bün
ben; hanem csak szokásbul vétkezik az
ember.

3. Hogy az emberben, az Halál nem a'
bűnnek büntetése; hanem csak az emberi ter
mészetnek adóssága.

4. Hogy emberben, vagyon olyan jóra való
szabad akarat, mellyel idvesseges jókat cse
lekedhetik.

5. Hogy az O Testámentombéli hűvek nem
a' Jésus Christus érdeme által idvezültenek;
hanem a' törvényhez való engedelmségeik
által.

6. Hogy az egyser meg igazított ember.
ki esherik végképpen az Isten kegyelméből.

A' Jé-

Személyeknek mutató Tüköre. 97

A' Jésus Christusról azt vallyák.

1. Hogy a' Jésus Christus el-jött volna, ha
az ember el nem eset volna is.

2. Hogy a' Jésus Christus keresztsége után,
menyben fel ment, az holoit meg tanított
szól, mit kellene az embereknek Pradikállani.

3. Hogy az Istennek törvényéhez, új paran
latokat adott.

4. Hogy a' Jésus Christus nem tött eleget
a' mi bűneinkért és nem igazította meg az id
vezülendőket; hanem csak példát mutatott
az embereknek, hogy ők is a' Jésus Christust
követvén a' törvénynek engedelmsége, ma
gok jámborsága és jó cselekedetek által, id
vezüljenek.

Az Halálról és Fel-támadásról azt vallyák.

1. Hogy az emberek, nem azon testel,
mellybé itt éltenek) támadnak fel; hanem
Istentől teremtettetet más új testben támad
nak fel.

2. Hogy az el-kárhozandók, az balál és
tétel után nem gyórttettenek örökké; hanem
Semmi vé téttenek.

E

De

De itt tudom azt mondgyák

I. Nem igazán fogjuk ezeket ó reájo-
mert ők ezeket nem vallyák.

Fel. 1. Igaz dolog, hogy nyelvel és írással sokar ezekben tagadnak; de szívvel mind ezeket hiszik és vallyák. 2. A kiknek nyomdokokat s' vallásokokat vetik, ezeket vallyák: azért övék, min addig valameddig, *Ariust, Socinust, Photinust, s' Pelagiusst, Blandratat*, egébsen, minden vallásokban, meg nem tagadgyák. 3. Mind ezeket vallyák azok a' Doctörök, a' kikiül, *alattomban*, tanúlnak idegen országban az ó Tanítójuk.

II. *Lám confessiojokban és Catechismosokban, ezeket nem vallyák.*

Fel. Eleitől fogva ez volt az ó mesterségek, hogy mikor *examenre* vonatatták szájjal és nyelvel, tagadták s' ezekkel ellenkező igazságot vallottanak; de ann utánna, *írással nyelvel*, vizsgálva mondták. Példa légyen erre *Blandrata*, ki *Cenevábul* el-baladván Lengyel Országban *Pinczoviai* Gyűlésben citáltatván, az Calv

nus János vádgyára, mikor Examínáltatott vólna, mindeneket meg-tagadván, ilyen vallást télzen az Istenről: *Fateor me credere in unum Deum Patrem, in unum Dominum Jesum Christum Filium ejus, & in unum Spiritum Sanctum, quorum quilibet est essentialiter Deus. Fateor tres esse distinctas hypostases & aeternam Christi divinitatem ac Generationem, &c.* Az az, Valom, hogy én hiszek az egy Atya Istenben, az egy Ur Jésum Christusban az Atyának Fiában, és az egy Szent Léleekben; kik közzül mindenik állat szerent Isten: Hiszem ez három meg-külömbözötett Személyeket és a' Jésum Christus ó öökké való Istenségét, és örökké való születését. Mellyre nézve mindenek igazitják vala *Blandratat*, Calvinust pedig vádolják vala. De az *Blandrata* szívének tellyessége, csak hamar ki-tetfzék: mert azon estendőben, a' *Baraszi* Papok gyűlésében, mind ezeket vizsgálva monda, ilyenképpen: *Voces multas, v g. Trinitas & alias, esse mera in volutra, que jure probanda*

100 *Az egy Isteni állatban lévő Három banda non sunt.* Az az, a' fok számu főkat, minémű az *Háromság* és egyéb szók (értette az Isteni személyeket) merő azon öszve egyelítettett dolgok, melyeket nem kell javallani és nem kell szentvedni.

Illyenek ma minden ő követői, a' mit fájjal irással edgyütt vallanak, másut tagadgyák; és a' mit edgyütt tagadnak, másut vallanak.

NEGYEDIK RESZ.

I. KERDES.

Honnan vött eredetet, a' Jésus Christus örökké való Istenségét, tagadó Tudomány?

Fel. 1. Ez veszedelmes tévelygésnek koholói leg-előszőr vóltanak a' Jésus Christus idejében élő. *Pharisæusok, Irás tudók*, kik a' Jésus Christus felől való irásokat testiképpen magyarázván, a' Jésus Christust *Messias*nak lenni tagadták, mondván ő felőle, *Ján. 6. v. 24.* *Nem ezé a' Jésus a' Josephnek fia, kinek mi ismer- tük mind*

Személyeknek mutató Tüköre. 101

tük mind attyát s' mind anyját? Mi módon mondgya azért ő, menyből jöttem. Es mikoron ő Felsege magát igaz Istennek mondaná lenni, meg-akarják vala ő Felségét ölni, *Ján. 5. v. 18.* *Annakáért akarják vala őtet meg-ölni, mivel hogy az Istent saját Attyának mondogta volna, az Istenhez magát egyenlővé tévén.* Hasonlóképpen, mikor ezt mondaná, *Ján. 10. v. 30.* *En és az Atya edgyek vagyunk: ragadozának köveket, hogy meg-köveznék űet,* mondván: *a' káromlásért kövezünk meg: mert te ember lévén, Istenné téized magadat,* vers. 33.

2. Ezek, ezen eretnek Tudományokat, kézrül kézre adták Tanítványoknak, kik Idvezítőnk menyben menetele után, az Apostolok ellen fel-támattanak, és új-jobban azt tanították hogy a' Jésus Christus, a' kinek Tudományát taníttyák az Apostolok, nem vólt, *Istennek örökké való Fia, és igaz Isten.* Minéműek vóltanak, *Simon Magus, Elymas, őtvós Demeter, Menander,* és többek ezekhez hasonlók, ki-

102 Az egy Isteni állatban lévő Három
ket az Apostolok meg-czáfoltanak; de ki-
váltképpen a' Szent János, ki (1) intette
halgatóit hogy ezeknek ne hidgyenek,
1. lev. 4. r. 1. 3. Szerelmessim ne hid-
gyetek minden lelkeknek; hanem meg-pro-
bályátok a' Lelkeket, hogy-ha Istsntúl van-
nak é: mert sok hamis Prophéták jöttek ez
világra. Erről ismértek meg az Istennek
Lelkét: valamely lélek vallya, hogy a' Jé-
sus Christus a' testben el-jött Istentől vagyon; de
valamely lélek nem vallya hogy a' Jé-
sus Christus testben el-jött, Istentől nincsen. (2)
Meg-bizonyította az ő halgatóinak hogy a'
Jé-
sus Christus, igaz Isten, 1. lev. 5. r. 12.
v. 10. Tudgyuk hogy az Isten Fia el-jött, és
adott minékünk értelmet, hogy meg-esmérjük
azt a' ki igaz: és vagyunk abban az igazban,
az ő Fiában a' Jé-
sus Christusban. Ez az Igaz
Isten, és az örök élet. A' Judás Apo-
stol-is, azon Jé-
sus Christus ellenségi felől
igy ír, levelének 4-dik versében: Bé jöt-
tenek alattomban valami emberek, kik először
még régen bé-irattattanak a' kárhozátra, kik
amaz egyedül való Urat s' Istent, és a' mi U-

runk

Személyeknek mutató Tűzőre. 103
runk Jé-
sus Christust meg-tagadják.

III. A' Szent János Apostol (ki a'
Titkos könyvet írta) halála után, ezen
eretnekek alattomban, terjeszték ezen
Eretnekséget, a' Jé-
sus Christus igaz Isten-
ségének tagadását, Tanítványok által, kik
közül való volt, Ebion, Cerinthus, kik él-
tek Christus Urunk születése után, 62.
esztendő tájban. Arsemo, ki élt Christus
Urunk születése után, 167-dik esztendő
tájban, Theodorus Bizantiumi, melly most
Constantinápoly, ki élt, 146 dik eszten-
dő tájban. Ezeneket követte Samo-
satenus Pál, ki élt, 232-dik esztendő tájban,
azt tanítván: Hogy a' Jé-
sus Christus nem volt
Máriától való születése előtt és nem egyéb be-
nem csak csupa ember, a' kik ezt követők
Samosaténianusoknak hivattattak.

IV. Ezek után támadott Arius az A-
lexandriai Ecclesiának Presbitere, ki élt,
240-dik esztendő tájban, kit sokan kö-
vettek ez veszedelmes eretnekségben:
Hogy a' Jé-
sus Christus Isten Fia volt ugyan Má-
ria előtt, de az Istentől semmiből teremtetett,

E 4

kit

kit fokban követvén ebben az eretnek-
ségben, kik ellen *Constantinus* Csásár pa-
rancsolattyaubul az *Nicenumi* Gyűlést úgy
hirdették 320-dik észteendőben, kiből
318. Paterék vagy Püspökök voltak,
az holott *Arius* eretneket meg czáfolták,
a' mint fellyebb meg-hallók, pag. 23 24.

V. Meg-halván *Constantinus* Császár:
és *Constantinus* s' *Valens* Csásárok, ő utánna
következvén, az *Arianusok* el-hatalmazá-
nak, kik alatt nagy üldözést tévén a' Ke-
refztyéneken, a' Bibliákat meg-veszteget-
ték, és valamennyit kaphattanak, mind
azokból, Szent János 1. levelének 5-dik
részének 7-dik versét (hárman vannak
a' kik tanú-bizonyságot térsznek a' meny-
ben, Atya Ige és Szent Lélek) ki-tórlót-
ték, mint fellyebb meg-hallók. pag. 23.

VI. Ezek után támada *Photinus* Samo-
fatenus követője, ki élt 333. éstendő táj-
bán. Ez után úgy támada *Macedo-
nius* Constantinapolyi Püspök, ki a'
Szent Lélek Istennek Istenségét ragadá és
csak teremtet állatnak tanítá, ki élt 357.
észteendő

észteendő tájban, ki ellen mind Romában
Damasus Pápa idejében, mind *Constanti-
napolyban* Gyűlés tartaték, kiből mind az
Arius s' mind a' *Macedonius* eretneksége,
meg-hamissítaték, Lásd *Theodoretust*, lib.
v. cap. xi.

VII. E' két Gyűlés után ezeknek az
immár meg-irt Eretnekeknek, Tancvá-
nyi hatfáz észteendő forgásában, csak
lappangottanak, *Ariusnak*, *Eutyche*(nek)
Teodorusnak, *Sabelliusnak*, *Phozinusnak*, *Pe-
lagiusnak*, *Nestoriusnak* és több Eretnekek-
nek nevek alatt; de főbül magokat nyil-
ván ki nem mutatták Gyülekezetet ma-
goknak nem emelheték; hanem fok
időre, Hispániában 1531. észteendőben,
a' Sátán fel-índítá *Servetust*, ki az egy Iste-
ni állatban lévő *Három Isteni Személyeknek*
Tudományát, motskos írástával, káromlá.
Eenek káromkodó írása, noha *Frankofur-
tumban*, meg-égettetek; de mind-
azonáltal Itáliában *Medicusnak* színe alatt
hintegette *Servetus* az ő döggleles Tudomá-
nyát. Ki felől intő levelet-is irt *Phi-
lippus*

106 Az egy Isteni állatban lévő Három
lippus Melanchron, az Velencei Respubli-
canak Lipsiából; hogy a *Servetustul* mint
Eretnek embertől, óltalmazzák magokat.
Servetus az ő Tudományáért. *Genevában*
meg-öletett, 1553. esztendőben.

VIII. Ez a *Servetus* az ő Tudományát
atta *Laelius Socinusnak*, ki vetekedet *Calvi-*
nussal szóval és irással, kinek melly rette-
netes káromkodó szavai löttek légyen, a'
Jésus Christusnak örök időknek előtt
való születéséről, le-irni nem méltó. A'
tudós Olvasó olvashattya, *Hoorenbeecnek*
Socinus ellen való irásának első részében,
in Apparatu, p. 17. *Laelius Socinus*, atta
Faustus Socinusnak: ez atta *Gentilis Balint-*
nak, *Gribaldus Mathenak*, *Alciatus Pálnak*,
Blandrata Györgynek, 1553. 1554. esztén-
dőkben.

IX. *Blandrata* és *Alciatus* félvén a' *Ser-*
vetus állapattjátul, *Genevabul* *Lengyel Or-*
szágban ugrik, *Radzivil Ptalinus* bírtodal-
mában, az holott ideig tettétvén *Tudo-*
mányának tisztá voltát: *Gentilis Bálintot*
magok mellé híván és sok lelkeket el-
csábit-

Személyeknek mutató Tüköve. 107
csábitván, *Gentilis* vilzfza tér, *Berna vára-*
sában *Helvetiában*, és ez Isten ellen való
tudományáért, meg-ölettetik, ugyan ott
1566. esztendőben.

X. *Blandrata*, dolgát végezvén *Lengyel*
országban, és dolgát *Társiára* bizván, *Er-*
délyben jó 1560. esztendőben. Itt *Kolof-*
várt 11-dik *János Király Udvari Medicus-*
ságára recomendáltván magát, nagy
kedvesféget talál a' *Király* előtt; és min-
den igyekezetivel azon vagyon, mikenpen
szívében lappangó *Tévelygését* közönsé-
gessé tehesse. Mellyet hogy jobb mód-
gyával véghez vihesse, azt tanátslá a' *Ki-*
rállynak, változtassa meg *Romai Pápi* val-
lását és javallya s' vegye-bé azt a' *vallást*,
mellyet ő eleiben ad, minden bizonnal,
meg-gazdagodik és országában-is meg-erős-
sodik, csak cselekedgye im ezeket: 1.
Senkinek tisztelet ne adgyon. 2. *Senkit* sem-
mi-némű ajándékkal meg ne ajándékozzon.
3. *Senkit* *Udvari* szolgájának ne ismerjen,
és 4. *Senkinek* jó válatzt ne adgyon: vala-
ki a' *Király* *vallására* nem állana. Melly-
nek

108 *Az egy Isteni állatban lévő Három*
nek a' Király helyt adván, hozzá fog az
Blandrata tanácsának gyakorlásához, csak
kevés idő mulván, nagy Urak és köz ren-
dek bé-vézik az *Blandrata* vallását, szer-
te széllyel az Hét Kulcsos várasokon ki-
vül, Kolofvár-is (ki nagy részént akkor
Lutheranus volt) bé-vézi; mely 1568.
Tordán közönségesfen bé-vézetett s' ap-
probáltatott.

XI. Az idő forgásban, *Dávid Ferencz*
Német országhol haza jüvén, *Blandrata*
vallását bé-vézi; de ilyen különbözés-
fel, hogy a' Jésus Christus csak csupa em-
ber lévén, nem kell Isteni tisztelettel i-
mádni és tisztelni: mert csak olyan Iste-
ni tisztelet volna (ugy mond az) mint-
ha valaki a' Szűz Máriát vagy a' Napot és
Hóldat, imádná, mellyért *Dévai* tömlét-
ben vetteték s' ugyan ott meg-hal. *Blan-*
drata pényg ellenben azt vallotta, hogy a'
Jésus Christus noha csupa ember, de u-
gyan Isteni tisztelettel imálandó és tisz-
telendő. Ez ó vallásának erősfirésére
Lengyel országból *Dávid Ferencz* ellen,
ide

Személyeknek mutató Tüköze. 109
ide hivatá *Fauftus Socinust*, kivel élteig fok új
ertelmeket koholának, mind addig, mig-
len *Blandrata*, Isten igaz ítéletiből nehéz
betegségben esék, és minek előtte ki-
múlna, az ó ósérül meg-fojtarek. Eze-
ket miért számlálám? Azért hogy meg-
mutatván, mind az miéinknek, mind az
szegény *Unitárius*oknak; honnan vötr
erederet ez a' *Tudomány*: tudni-illik a' Jé-
sus Christus ellenségitől a' *Pharisaeusok*keul.
Írózatok a' Jésus berelméjért azoknak
vallásoktul, kik a' Jésus Christust, *gyűlölt-*
ték, szidalmazták s' végre meg-is ölték,
hogy ó Felsege magát *Istennek* mondotta.

XII. Ezeket így értvén, intéssel re-
kesztem-bé ez kis írásomat. Intelek a'
Jésus Christus nevében.

1. Titeket Jésus Christus és Szent Lé-
lek Istennek, igaz örökké való Isteniségre
hivó s' valló Hívek, óltalmaztatok ma-
gokat ertől az idveffég nélkül való Tu-
dománytul.

2. Titeket *Unitárius* Tanítók kénfze-
ritlek a' Jésus Christus Nevére, ki által a-

110 Az egy Isteni állásban lévő Három
kartok idvezülni. (1) Ha lelketekben
meg-győzöttetek az Igasságról, (mint-
hogy ugy itélünk némellyek felől) ne
tartsatok kötve az igazságot; hanem a'
Szent Pállal tegyetek vallást a' Jé-
sus Christusól, és tanítsatok halgaróitoknak a'
Jésus Christus és a' Szent Léleknek igaz
örökké való Istenségét. (2) Ne emberi
okosság szerint itellyetek a' Jésus Christus
és Szent Lélek igaz örökké való Istensé-
géről: mert a' testi okosság soha annak
végére nem mehet, *Matth. 16. v. 17.*
(3) Ne kövessétek azt, mit tanított *Soci-
nus, Arius, Blandrata, Dávid Ferencz* és töb-
bek; hanem mint mond Isten a' Sz. Írás-
ban: *Esa. 8. v. 20. Ján. 5. v. 39. Visgállyá-
tok az írásokat, &c.*

3. Ti pedig begény Unitáriusok. (1)
Ezt tőlem vegyétek jó peven: mert tib-
temet cselékettem, mind az *Mitinkre* nézve
hogy azokat erőssítsem az igaz vallásban;
mind *Ti reások* nézve, hogy tinétek a'
Jésus Christusól el-tévelyedet szegény
Lelkeknek utat mutassak az igazságnak
ísmé.

Személyeknek mutató Tükör. 111
ísméretire. (2) Visgállyatok és próbál-
lyatok-meg, ha vattok-e a' Jésus Christus
hitiben, *2 Cor. 13. v. 5.* (3) Probállyá-
tok-meg a' Lelkeket, a' kik bennetek tani-
tanak; ha Istentől küldettek-e, *Ján. 4.*
v. 1, 2. (4) Hídvétek a' Jésus Christust
és a' Szent Lelket igaz örökké való Istent-
nek lenni; *Indiisanak* ezek, 1. mert ugy
az Isten Atyátok lészén, 1. mert külöm-
ben sem idvezülhettek, &c. Az Ur Isten
világosítson-meg, és hozzon bennetek a'
Jésus Christusnak és a' Szent Lélek Istent-
nek igaz ísméretire; hogy ezt mondha-
sátok *Tamással* a' Jésus Christusnak és Sz.
Lelkeknek: *En Uram és én Istenem, Ján.*
20. v. 28. AMEN!

*Dicsőség az Atya Fiu és
Sz. Lélek, egy örökké áldan-
dó és imálandó Istennek.*

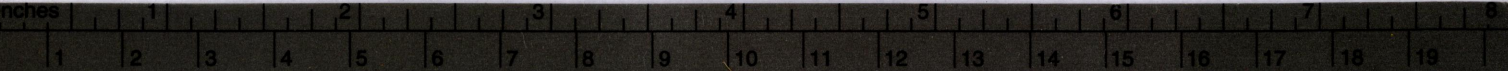

A' Kérdések

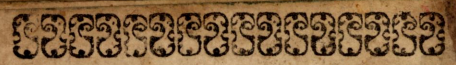
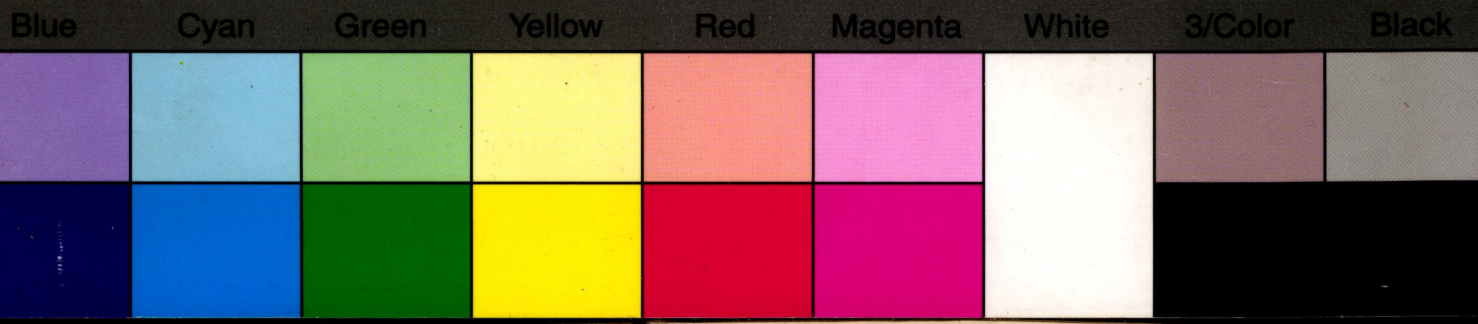
LAISTROMA.

Honnan bizonyítatik-meg az Istenégnek Három Személyei	pag. 4
Miről résznek az Három Személyek bizonyosság? 19	19
A' Jésus Christus Isten volt-e Szűz Maria előt? 25	25
Hogy mondatik a' Christus Istennek Fiának? 36	36
Vane a' Christusban két természet? 40	40
Micsodás hatalma van a' Christusnak? 47	47
Miert kelles Emberek lenni? 51	51
Miert kelles Istennek lenni? 52	52
Ismerik-e az Isteni kik a' Jésus Christus igaz Isten-ségét ragadják? 54	54
Atyuké Iste azoknak kik nem ismerik a' Fiú Isteit? 58	58
Idvezűlnek-e azok kik a' Fiú Isteni nem ismerik? 60	60
Bólvány imádék-e kik a' Fiú Isteni imádják? 66	66
A' Szent Lélek igaz Isteni személye? 68, 70	68, 70
A' Szent Lélek Isten ereje-e? 75	75
Idvezűlnek-e kik a' Szent Lelket ragadják? 77	77
Keresztelkedésnek-e azok atyának Fiának és Sz. Le- nek nevén, kik a' Fiú Isteni ragadják? 80	80
Szabad-e Komorú bűni a' Christusi ragadók? 83	83
Szabad-e olyan emberhez menni feleségül, vagy ol- yan szűzhez menni? 88	88
Honnan volt ereje az a' Többség? 100	100
Micsoda kívánatok az Istenre? 1	1
Miben áll az Isten igaz ismérése? 1, 2	1, 2
Micsoda az Atyának Fiának és Szent Léleknek Ne- yében Keresztelése? 14	14

TIFFEN® Color Control Patches

© The Tiffen Company, 2007

A' Kérdések LAISTROMA.

Honnan bizonyítatik meg az Istenégek Három Személye? pag. 4

Miről beszélnek az Három Személyek bizonyosságot? 19

A' Jesus Christus Isten váité Szűz Maria előt? 25

Hogy mondatik a' Christus Istennek Fiának? 36

Vagy a' Christusban két természet? 40

Micsodás hatalma van a' Christusnak? 47

Miért kelles Embertnek lenni? 51

Miért kelles Istennek lenni? 52

Ismerik-e az Isten kik a' Jesus Christus igaz Isten-ségét ragadják? 54

Attólké Iste azoknak kik nem ismerik a' Fiú Istent? 58

Idvezűlnek-e azok kik a' Fiú Istent nem ismerik? 60

Bólvány imádék-e kik a' Fiú Istent imádják? 66

A' Szent Lélek igaz Isteni Személye? 68, 70

A' Szent Lélek Isten ereje-e? 75

Idvezűlnek-e kik a' Szent Léleket ragadják? 77

Keresztelendűeknek-e azok atyának Fiának és Sz. Le- nek nevezet, kik a' Fiú Istent ragadják? 80

Szabad-e Komorú bűn a' Christus ragadók? 83

Szabad-e olyan emberhez menni feleségül, vagy ol- tyan, ki a' Isteni szent? 88

Honnan jött ereje az a' Teológus? 100

Micsoda kívánások az Istenégek? 1

Miben áll az Isten igaz ismerete? 1, 2

Micsoda az Atyának Fiának és Szent Léleknék Ne- veben Keresztelni? 14

